

SAIGON NHỎ

EXCLUSIVE MAGAZINE

Vol 2, Dec 2022

MERRY CHRISTMAS

— AND —

HAPPY NEW YEAR

QUÀ TẶNG BẠN ĐỌC

— BÀN PDF ĐẶC BIỆT —

G iáng sinh đang chậm chậm đi qua trước từng cánh cửa nhà, mang theo hơi gió lạnh và một cảm giác vừa nhẹ nhõm, vừa háo hức lẫn những kỳ vọng an lành.

Lễ Giáng sinh không còn là ngày lễ riêng của người Công giáo mà là ngày mọi người chia bàn tay cho nhau trong tình anh em, nắm lấy và cầu chúc niềm hy vọng sẽ đến. Với đời sống luôn có những biến cố thì còn gì quý giá hơn là giữ cho nhau niềm hy vọng của mai sau?

Khi tập san chuyên đề Giáng sinh 2022 đến với quý vị thì những lời hát riêng cho mùa lễ đã vang lên trên khắp các ngôi nhà, thánh đường và cả trong lòng người. Saigon Nhỏ mong mỗi đêm lại được cho quý độc giả những giờ phút yên tĩnh, và hồi tưởng về những điều đẹp nhất, những kỷ ức sống động đẹp đẽ về những mùa Giáng sinh của con người và một miền Nam yêu dấu. Quý vị có dịp đọc lại Giáng sinh của 60 năm trước, con người Sài Gòn và những sinh hoạt đón mừng ra sao, về những bài hát Giáng sinh và tác giả đã ghi dấu mãi mãi trong thời gian sống nhiều thế hệ...

Tập san Giáng sinh đánh dấu chuyên đề số 2 của Saigon Nhỏ, với ước muốn tổng hợp, tóm lược những gì đáng nhớ, đáng lưu giữ theo phương cách trong thời đại kỹ thuật số, để có thể mở rộng vòng tay nối kết cùng quý vị độc giả khắp nơi.

Kính chúc quý vị một mùa Giáng sinh và năm mới an lành.

Saigon Nhỏ,

Để đọc miễn phí tạp chí PDF đặc biệt của Saigon Nhỏ, xin hãy đăng ký qua hộp thư:
bientap@saigonnhonews.com.

Quý vị chỉ cần gửi mail, cho biết muốn nhận tạp chí đặc biệt PDF, chúng tôi sẽ lưu địa chỉ mail của quý vị để gửi bản PDF kế tiếp qua email.

4 ĐÊM THANH NĂM XƯA

8 NHỚ LẠI KHÔNG KHÍ GIANG SINH SÀI GÒN HƠN 60 NĂM TRƯỚC

13 NHỚ GIANG SINH XƯA

16 GIANG SINH TRÊN CÁC SỐ TUỔI NGỌC MÙA NOEL

21 RỒI NHỮNG ĐÊM THỀ TRẦN ĐƠN NOEL

25 TÌNH NGƯỜI ÔNG TẠ NGOẠI ĐẠO VỚI MÙA SAO SÁNG

34 BA BÀI HÁT GIANG SINH TRONG ĐỜI NHẠC SĨ TUẤN HẢI

39 LAST CHRISTMAS, MÙA GIANG SINH NĂM NGOẠI

39 VỀ NHÀ ĐƠN GIANG SINH

42 CHÀNG TRAI SINH RA ĐỂ HÁT NHẠC GIANG SINH

49 NỬA THẾ KỶ, FELIZ NAVIDAD

MINH HỌA: UNSPLASH

CEO: HOÀNG VĨNH

Editor-in-Chief: MẠNH KIM

Editorial Staff: HIẾU CHÂN, MẠC LÂM, VŨ ĐÌNH TRỌNG, TUẤN KHANH, ĐOAN TRANG, UYÊN VŨ, BIBI NGÔ

Họa sĩ trình bày bản PDF: MINH HUY

Tòa soạn: 14781 Moran St. Westminster, CA 92683

Liên lạc quảng cáo: toasoan@saigonnhonews.com

Liên lạc bài vở: bientap@saigonnhonews.com

Điện thoại: (714) 265-0800

BẢN PDF ĐẶC BIỆT TẶNG ĐỘC GIẢ

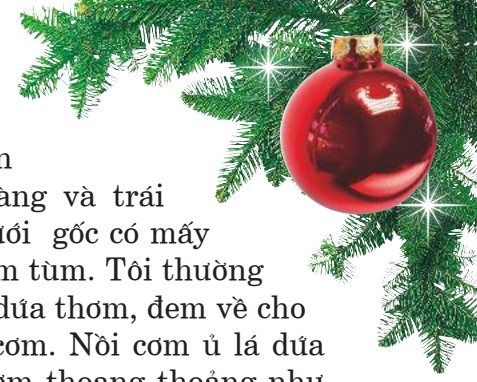
Đêm Thánh năm xưa

GIÁNG SINH NĂM ĐÓ, THẦY TÔI DẮT DÍU CẢ NHÀ TỪ CỬ CHI LÊN TÁI ĐỊNH CƯ TẠI KHU CƯ XÁ KIẾN THIẾT. CĂN NHÀ MỚI NẰM TRONG MỘT GIÁO XỨ CÔNG GIÁO VỚI NHÀ THỜ TÂN HÒA VÀ NGÔI TRƯỜNG TIỂU HỌC NHỎ XIU CÙNG TÊN TRONG KHUÔN VIÊN NHÀ THỜ CỦA HAI CHA ĐỖ TRỌNG KIM VÀ BÙI MINH SƠN. MIỀN NAM QUANH NĂM ẤM ÁP, MƯA NẮNG HAI MÙA NHƯNG TRONG NHỮNG NGÀY GẦN ĐẾN GIÁNG SINH, THỜI TIẾT TRỞ NÊN LẠNH LẠNH. PHÒNG NGỦ CỦA TÔI NẰM TRÊN CĂN GÁC XÉP, NỬA ĐÊM DÙ ĐÃ CÓ TẮM CHẶN ĐƠN PHỦ KÍN ĐẦU, TÔI VẪN CƠ RO LẠNH CÓNG.

 VŨ KIM ĐỨC

MINH HÒA: UNSPLASH

Lúc gần sáng đang mơ mơ, màng màng thiếp đi cũng là lúc tiếng chuông nhà thờ vang lên cho buổi lễ sáng. Tiếng chuông và tiếng thánh ca văng vẳng trong không gian lúc trầm lúc bổng như tiếng chuông, tiếng hát từ trời gieo xuống, theo làn gió Đông chan hòa khắp xóm: *“Cao cung lên khúc nhạc thiên thần Chúa, hòa trong làn gió nhẹ vấn vương...”* vẫn theo đuổi tôi cho đến tận bây giờ.

Gần ngày Giáng sinh, khuôn mặt xóm nghèo trở nên đổi khác với nhà nhà bắt kể tôn giáo, treo đèn kết hoa trước thềm. Đèn về, ánh sáng từ những lồng đèn hình ngôi sao, những dây đèn đủ màu sắc trong lòng con ngõ hẹp tỏa sáng. Ánh sáng lung linh, mờ ảo cho cảm giác thần tiên như đang sống trong một cơn mộng du.

Từ nhà tôi, sau bốn căn nhà lán giềng, có cái hẻm nhỏ chút xíu chỉ đi lọt một người thông qua xóm cầu cá. Giữa hẻm cạnh cái con mương nước chảy lờ đờ hơi thối là căn nhà xiêu vẹo của dì Hai, người miền Nam lưu lạc lên Sài Gòn. Dì nuôi sống gia đình bằng gánh khoai lang ngào mật bán cho bà con lối xóm mỗi buổi sáng. Tôi chưa bao giờ một lần thấy bóng dáng người cha trong gia đình, cũng không nghe ai nhắc đến và tôi với sự vô tư của tuổi thơ ngày đó cũng chẳng thắc mắc. Dì Hai có hai người con là Đen và Lành.

Đen cao lớn như mẹ, học trên tôi hai lớp. Còn Lành có đôi mắt tròn to đen nhánh, đẹp ngay thơ cỡ tuổi em gái tôi nên tôi coi như em. Đôi khi tôi giải cho Lành bài toán khó và đem tặng em những tạp chí Tuổi Hoa cũ. Thỉnh thoảng Lành để dành cho tôi vài củ khoai ngào mật ngọt ngào. Tôi vô tình nhận lấy, ăn một cách tự nhiên không để ý tới những ẩn tình bên trong. Tôi và Đen trở thành bạn thân vào một buổi chiều, lúc tan học về tôi bị ba đưa cùng trường đi phía sau, đổ nguyên bình mực tím vào lưng áo. Đen nhìn thấy trợn mắt, la lớn lên bên tôi: “Tụi bay đừng tay lại, không được hỗn với bạn của tao”. Hai đứa chung lưng nhau dùng hai bình mực tím rẩy khắp mặt, khắp người ba đứa kia trả đũa làm chúng nhất gan bỏ chạy.

Trong sân nhà dì Hai có trồng một giàn khổ qua đầy hoa vàng và trái nặng trĩu nhánh. Dưới gốc có mấy bụi dứa thơm mọc um tùm. Tôi thường xin dì Hai những lá dứa thơm, đem về cho má tôi ủ trong nồi cơm. Nồi cơm ủ lá dứa thơm cho mùi vị thơm thoang thoang như vanila. Nhà tôi không giàu nhưng trên mâm cơm tuy thanh đạm vẫn có món thịt heo kho với trứng vịt, món canh thịt bò nấu với cà chua và dưa muối ăn kèm với xà-lách. Chả bù với mâm cơm của nhà Đen, quanh năm tứ thời chỉ độc nhất món canh khổ qua nấu với tôm khô và chén nước mắm đầy ớt cay màu đỏ. Có nhiều bữa hai anh em phải ăn khoai lang trừ cơm từ gánh khoai còn sót lại của dì Hai.

Anh ba tôi là người khéo tay nhất nhà, mỗi dịp Giáng sinh về, anh dùng đất sét để nắn thành những tượng như thánh Giu-se với cây gậy đứng cúi đầu, Đức mẹ Maria chấp tay cầu nguyện với khuôn mặt thánh thiện, còn Chúa Hài đồng với hai cánh tay mở rộng đón chào thế gian, rồi cả những con bò, con lừa ngọc đầu nhìn vào máng cỏ.

Anh cũng dùng những thanh tre và bao giấy xi măng để làm hang đá. Trên nóc hang đá, anh làm một lồng đèn hình ngôi sao nhỏ tỏa ánh sáng xuống máng lừa. Trang điểm cho hang đá là máng cỏ màu xanh và những nhánh lá “thuộc bài” giăng đèn màu. Buổi tối khi ánh đèn bùng sáng nhấp nháy, cái hang đá bỗng trở nên huyền ảo.

Đêm 24 Tháng Mười Hai năm đó, gia đình dì Hai vẫn kham khổ như mọi ngày. Đen và Lành cũng náo nức vì chúng bạn đang tung bùng sửa soạn đón đêm Giáng sinh, nhưng cả hai cũng an phận vì nhà nghèo, cái ăn cái mặc còn lo chưa đủ hướng hồ mừng lễ Giáng sinh.

Má tôi biết rõ điều đó. Bà muốn chia sẻ, và làm một chuyện gì đó cho hai anh em con dì Hai, nên sai tôi đem một chút quà gồm chục trái trứng gà và một khúc cây bánh bông lan sang biếu dì Hai. Dì Hai rơm rớm nước mắt, tay run đơ món quà nhỏ, cảm động không nói nên lời...

Tối hôm đó, tôi rủ anh em Đen, Lành và em gái tôi tới nhà thờ Tân Hòa xem lễ nửa đêm. Đen chững chạc, bánh bao trong bộ quần áo mượn từ anh Ba; còn Lành nhu lớn hẳn lên, xinh xắn trong chiếc áo dài màu trắng mượn của em gái tôi. Bốn đứa chúng tôi theo dòng các tín hữu dạo bước tới nhà thờ trong lúc tiếng chuông Giáng sinh in ỏi, ngân vang như mời gọi. Mọi người đều ăn mặc chỉnh tề, trên mặt tươi cười chúc tụng nhau một mùa Giáng sinh đầy ơn phúc.

Các con ngô trong xóm dạo với những lồng đèn ngôi sao đầu thềm rực sáng, lóng lánh như một giải ngân hà trong đêm. Trong nhà thờ không khí thật nghiêm trang, thánh thiện. Mùi hoa huệ thoang thoang thơm bay trong không khí. Ca đoàn hát những bài thánh ca như từ giọng thiên thần trên không. Những ngọn bạch lạp lấp lánh như những vì sao từ trời. Hai anh em Đen và Lành theo Phật giáo, đây là lần đầu tiên tham dự thánh lễ nửa đêm trong một nhà thờ Công giáo nhưng sau những bờ ngõ ban đầu, cả hai hòa mình vào buổi lễ một cách thành kính.

Khi cha Bùi Minh Sơn làm dấu thánh giá, thay mặt Thiên chúa ban phép lành cho mọi người trong giáo xứ, cha xin mọi người cũng chúc lành cho nhau. Đen và Lành gục đầu, mắt nhắm nghiền im lặng. Tôi bắt tay Lành và chúc Lành một mùa Giáng sinh vui vẻ. Trong giây phút đó tôi cảm thấy bàn tay của tôi được xiết chặt bởi bàn tay ấm áp của Lành và cặp mắt đắm lệ tròn to đen nhánh của nàng đang ngược lên nhìn tôi. Lành không nói một lời nào nhưng ánh mắt đẹp tuyệt vời của nàng đã dần trải tất cả...

Đêm khuya dần, bốn chúng tôi quây quần bên hang đá của anh Ba, ăn bánh bông lan mừng đêm Chúa ra đời. Cái hang đá, những pho tượng trên máng cỏ và những nhánh lá “thuộc bài” sáng rực lên dưới ánh đèn lung linh, mờ ảo cho cảm tưởng sống động như có linh hồn.

BÀI ĐÊM THÁNH VÔ CÙNG CỦA NHẠC SĨ HÙNG LÂN DỊCH VỚI GIỌNG HÁT TUYỆT VỜI CỦA ELVIS PHƯƠNG VANG VỌNG KHẮP NHÀ: “ĐÊM THÁNH VÔ CÙNG, GIẤY PHÚT TUNG BỪNG. ĐẮT VỚI TRỜI SE CHỮ ĐỒNG. ĐÊM NAY CHÚA CON THẦN THÁNH TÔN THỜ. CANH KHUYA GIÁNG SINH TRONG CHỖN HANG LỬA. ỒN CHÂU BÁU KHÔNG BỜ BẾN. BIẾT TÌM KIẾM CỦA CHI ĐÈN...”.

Bài Đêm thánh vô cùng của nhạc sĩ Hùng Lân dịch với giọng hát tuyệt vời của Elvis Phương vang vọng khắp nhà: “*Đêm Thánh vô cùng, giây phút tung bưng. Đắt với trời se chữ Đồng. Đêm nay Chúa con thần thánh tôn thờ. Canh khuya giáng sinh trong chốn hang lửa. Ồn châu báu không bờ bến. Biết tìm kiếm của chi đèn...*”. Cả bốn đứa tuy không hẹn đã xúc động, cất cao giọng hát theo. Lòng lâng lâng thoát tục, tôi đưa mắt nhìn Lành, cũng chính là lúc Lành đang đưa mắt nhìn tôi. Bốn cặp mắt long lanh trong đêm Giáng sinh huyền diệu nhập vào thành một...

Sau đêm Giáng sinh năm đó, dòng thời gian vẫn trôi vô tình, dường ai nấy đi. Gia đình di Hai rời xóm Tân Hòa

lúc nào tôi cũng không hay. Cho đến một buổi chiều đầu Tháng Tư năm 1975, tôi lúc đó là sinh viên trường Luật đang cùng hai người bạn hẹn nhau tại một quán cà phê lộ thiên gần chợ Ông Tạ bàn chuyện thời sự, về chuyện di tản kinh hoàng đang xảy ra ở miền Trung.

Gần bên cạnh bàn của chúng tôi có một nhóm đồng bạn trẻ đang sầm sỡ chọch gheo cô tiếp viên còn trẻ. Nhìn vẻ mặt chịu đựng lẫn lo âu của cô. Một người bạn của tôi bất bình lên tiếng bênh vực. Lời qua tiếng lại, nhóm kia nhào tới bàn chúng tôi định ăn thua đủ. Cuộc ẩu đả có thể đổ máu chắc chắn sẽ xảy ra và ba đứa tụi tôi sẽ lãnh đủ nếu không có tiếng quát: “Tụi bay dừng tay

lại, không được hôn với bạn của tao” và bóng dáng oai hùng của hai sĩ quan Nhảy Dù đầu đội bê rê đỏ với bộ quân phục rằn ri xuất hiện.

Đám bạn trẻ tự động tan hàng. Tôi nhận ra ngay một trong hai sĩ quan đó là Đen, thằng bạn thuở thiếu thời của tôi bao năm qua không gặp. Nó vẫn không thay đổi bao nhiêu so với ngày xưa, chỉ có thêm khuôn mặt đen xạm phong trần. Nó cũng nhận ra tôi ngay khi mới bước chân vào quán. Cả hai mừng mừng, tủi tủi ôm choàng lấy nhau..

MINH HỌA: UNSPLASH

Đen cho biết sau khi gia đình rời khỏi xóm đạo Tân Hòa, dì Hai đã đem hai anh em về vùng Hàng Xanh, Thị Nghè và người cha vắng mặt qua bao nhiêu năm, nay đã trở về, đang giữ chức vụ quan trọng cho “phía bên kia” trong Ủy ban quân sự bốn bên trong trại Davis, phi trường Tân Sơn Nhứt. Dù dì Hai đã khóc lóc năn nỉ bao nhiêu lần, hai anh em Đen và Lành vẫn cương quyết không nhìn mặt cha.

Đen đã xếp bút nghiên theo việc đao cung, gia nhập binh chủng Nhảy dù ngay sau đó. Lành hiện tại đang là cô sinh viên ban Việt văn, Đại học Văn khoa. Đen có cho tôi coi tấm hình của Lành. Đó là chân dung diêm lệ của một hoa khôi, làm lòng tôi bồi hồi nhớ về cô gái nhỏ ngày xưa, nay hoàn toàn đối khác. Còn chẳng là đôi mắt tròn to đen nhánh vẫn ngây thơ như ngày nào. Đen cho tôi địa chỉ, dặn đến thăm, còn nói nhỏ: “Lành vẫn... chờ mày. Nó... thương mày từ... thuở đó...”. Cuộc đời bi thảm cuối Tháng Tư ập đến nhanh như ánh chớp. Tôi không một lần có cơ hội về thăm vùng Hàng Xanh...

Thời gian lê gót trên các trại tị nạn, tôi tình cờ gặp lại những người bạn cũ cùng xóm. Họ cho tôi biết thêm vài chi tiết về hai anh em Đen và Lành trong những ngày cuối cùng của miền Nam. Đen cùng một số đồng đội

của Tiểu đoàn 1 Dù ở hậu cứ Nguyễn Trung Hiếu đã đánh trận cuối oanh liệt tại ngã tư Bảy Hiền, bắn cháy hai chiếc xe tăng T-54 và chặn đường tiến về Sài Gòn của đám du kích cộng sản, cho tới khi Dương Văn Minh đọc lệnh buông súng. Đen và đồng đội “khóc như mưa” nhưng đã không buông súng, đã không về nhà. Đen đi về đâu? Nào ai biết... Phần Lành cũng theo làn sóng di tản, cùng dì Hai lên con thuyền nhỏ tìm đường ra Vũng Tàu... Đi thoát hay không? Không một ai có câu trả lời...

Vùng tôi ở năm nay bước vào mùa Đông sớm hơn mọi năm. Mới đầu Tháng Mười Hai, tuyết đã rơi là tả. Ngồi bên cửa sổ nhìn ra bầu trời u ám, xám xịt dưới cơn mưa tuyết, những kỷ niệm Giáng sinh ngày xưa tưởng đã chôn vùi trong dĩ vãng bỗng nhiên hồi sinh trong ký ức. Tối hôm qua tình cờ nghe hai bài “Cao cung lên” và “Đêm Thánh vô cùng” trên mạng qua tiếng hát Elvis Phương, lòng tôi bỗng quặn đau, nước mắt chột tuôn ra ràn rụa...

*“Cao cung lên khúc nhạc thiên thần Chúa.
Hòa trong làn gió, nhẹ nhẹ vấn vương.
Ôi linh thiêng lắng nghe thoang thoang
cung đàn.
Một đêm khuya vang vẳng trong tuyết sương.
Đàn ôi cứ rung những điệu réo rắt...”* ■

NHỚ LẠI KHÔNG KHÍ GIANG SĨNG SÀI GÒN HƠN 60 NĂM TRƯỚC

HUYỀN MINH HIỆP (chép lại từ bộ sưu tập báo chí cá nhân)

Đô thành Sài Gòn cách đây hơn 60 năm đón Giáng sinh như thế nào? Với những người thuộc “thế hệ cũ”, đọc lại phóng sự dưới đây, đăng trên tờ Văn Đàn Tháng Mười Hai 1960 không khỏi không có cảm giác ít nhiều bồi hồi, với ký ức tràn về, như thấy hiện lại một Sài Gòn náo nhiệt phồn hoa, với không khí thanh bình và an lành. Mời độc giả cùng quay ngược thời gian, trở lại “Sài Gòn của chúng ta”, Sài Gòn của miền Nam dấu yêu một thời, để hàn hoan chào đón ngày Chúa ra đời...

Phóng-sự của SĨ-ĐIÊN

**Đèn ông sao
là vật trang trí không
thể thiếu trong dịp
Giáng sinh ở Sài Gòn
trước 1975.
(ẢNH KIẾN THỨC)**

KHÔNG KHÍ ĐỒ THÀNH DỊP GIÁNG SINH 1960

Phóng sự của SĨ ĐIỂN, Văn Đàn,
số 28 và 29, từ ngày 17 đến ngày
31 tháng 12, 1960

Thú thật với bạn đọc nếu có ông già Noel thật, và nếu ông già ấy vui lòng tặng quà cho những người không còn là... trẻ thơ nữa, nhứt là tặng cho ký giả quèn như tôi, thì tôi chẳng xin ông cho món quà nào khác hơn là một bài “phóng sự làm sẵn” của ông, thì tui sẽ sung sướng hơn là ông cho gói bánh kẹo.

Ấy phải nói đông dài thế vì tôi có một số tội đáng trách là: nước đến chun mới nhảy. Khi nào ông chủ bút thúc hối quá xá và anh em tấn công chỉ còn chờ bài chót là bài của “thằng tôi” thì lúc ấy cầm cây viết mới ra... văn.

Thật khó! Giá có thứ thuốc chích nào trừ căn bệnh “trẻ tàu” này thì tôi xin chích liền.

Bây giờ xin vô đề.

Quang cảnh các thánh đường đã khác thường. Cờ Hội-Thánh giăng mắc tứ bề, từ ngọn tháp chuông xuống tới các ngọn cây, phất phới bay trước gió để đón mừng ngày Giáng Sinh sắp tới.

Các tiệm bán đồ tân phẩm ở con đường sang trọng và đẹp nhứt Thủ-đô, cùng các đường kế cận đều đã bị “lạnh” bất ngờ !

“Lạnh” đây không phải là có gắn máy lạnh, mà “lạnh” vì trong các tủ kính trưng bày những món đồ chơi tối tân rất hấp dẫn, bị phủ đầy... tuyết trắng non bằng bông gòn, cùng với những cây thông xanh xắn, những trái thủy tinh muôn màu xoay tít chiếu ra đủ thứ ánh sáng. Người ta mắc thêm đèn tù trong đèn ngoài tiệm, để cho tiệm chan hoà ánh sáng và dễ thu hút thân chủ.

QUÀ... VĂN-HÓA

Trước khi nói đến các món đồ chơi, tôi tưởng cần phải nói đến món “quà văn hóa” đã. Một tiệm sách lớn nọ, trang trí ngay một ông già Noel với một cần xé đồ chơi, xách đèn (đèn điện thật) côi lùa, đi tìm trẻ em ngoan để tặng quà. Xung quanh ông, bủa bãi những “sách quà”. Đây là một loại sách to rộng và chữ lớn, nhiều tranh minh họa màu sắc rực rỡ, bìa có tráng một lớp “véc ni” bóng láng. Toàn những truyện cổ tích như: “Cendrillon” (Con lọ lem), “La Belle au bois dormant” (Công chúa ngủ trong rừng), “Le petit Poucet” (Thằng bé tí hon), Những bài thơ ngụ ngôn của La Fontaine, vv...

Sắm cây thông
trang trí Xmas là
thói quen mừng
ngày Giáng sinh
của người Sài
Gòn (PATRICK
AVENTURIER/
GAMMA-RAPHO
VIA GETTY
IMAGES)
UNTORIO
COMNIEN

Ngoài ra, còn những sách về lịch sử, địa dư, vạn vật, thiên văn được trình bày nhiều tranh hơn lời văn, để trẻ em dễ hiểu. Văn thì có Pháp văn. Vì vậy loại sách làm “quà văn hóa” tặng cho trẻ em này phải là của gia đình Pháp kiều hoặc của những gia đình Việt Nam giàu có và con em học tiếng Pháp từ thuở nhỏ mới mua nổi. Giá cả mỗi quyển từ 60đ đến bốn năm trăm đồng.

Ngoài ra cũng có những loại sách vuông vắn cỡ bàn tay, nhiều tranh màu, bằng Anh văn, dễ hiểu, giá độ 10đ. Trẻ em gặp dịp được tặng quà mà cũng là để trau dồi sinh ngữ luôn. Nhưng trẻ em lại thực tế hơn và không biết lo xa như người lớn, nên đòi mua đồ chơi thật sự chứ không mua “sách đồ chơi”.

ĐÂY, QUÀ THỰC TẾ

Thích thú nhất là những món đồ chơi đối với tuổi thơ. Cùng với sự tiến triển của cơ khí và khoa học, đồ chơi trẻ em được chế tạo nhiều thứ tối tân. Nào xe hơi có “ra đa” chạy theo chiều hướng điều khiển của tiếng còi. Nào con khi biết nhảy “hulahop”, con gái biết chơi thể thao, môn “barre fixe” nhào lộn đủ phương thế không khác nào một lực sĩ điền kinh “chính cống”.

Máy bay phản lực cũng được xuất hiện thay thế máy bay có chong chóng, dù chỉ là món đồ chơi.

Suốt dọc lề đường Lê-Lợi, từ nhà hàng Charner cũ đến ngã tư đường Pasteur, người ta đi chen lấn nhau cùng với trẻ em để chọn lựa đồ chơi. Tuy vậy, mà sự mua bán không được phát tài bằng những năm trước.

Đồ chơi ngoài lề đường lại bán chạy hơn trong tiệm chỉ vì người bán biết cách hấp dẫn thân chủ: lên dây nhiều cho các món đồ chơi cử động liên miên, do đó tạo nên một sự nhộn nhịp chung. Đã vậy người bán còn luôn mồm rao to:

- “Máy thầy, máy cô. Mạ vô! Em nó chơi, em nó mừng!”

Không kể những món thông thường, những món đồ chơi... theo sát khoa học không rõ gì. Một chiếc xe hơi điều khiển có “ra đa” giá lối 800 đồng. Những con búp bê trong tiệm cũng có “giá trị rất... thặng dư” không kém: từ vài chục, đôi ba trăm, đến ba ngàn mấy, bốn ngàn.

CÂU CHUYỆN... THÔNG

Sửa soạn lễ Noel mà không có cây thông thì kém hẳn phần nghi lễ. Hồi năm 1954 là năm “thông” có thể nói phát tài nhất, vì đường bộ Saigon-Đà Lạt bắt đầu được lưu thông dễ dàng. Vì vậy mà ở đại lộ Nguyễn-Huệ, chỗ “chợ hàng bông” thông “mọc” đầy lề đường với đủ cỡ lớn, nhỏ, cao, thấp. Chuyến xe cam nhông nào từ Đà Lạt về cũng có thông. Nếu ở trên máy

bay ngó xuống, thấy đoàn xe cam-nhông chở thông về Saigon, người ta có thể nói một câu văn về rằng: “Ôi! Cả một đời thông đã chuyển mình về Thủ-Đô”.

Năm đó, thông có giá lắm, từ một ngàn đồng xuống đến vài ba trăm một cây. Người ta hối hả phá những thùng đựng sữa để đóng cấp tốc những cái kiềng cho thông đứng vững đặng giao cho thân chủ. Nhưng trước giờ lễ Giáng sinh, thông càng cao giá bao nhiêu thì sau đó thông bị hạ giá bấy nhiêu, chẳng khác nào giá chứng khoán ở thị trường Ba Lê. Nhưng, từ năm ngoái, thông được Nha Quốc Gia Thủy Lâm ghé mắt đến.

ĐÂY LÀ TIN MỚI NHƯT

“Kể từ 20-12-1960, Nha Quốc Gia Thủy Lâm sẽ phụ trách cung cấp cây thông nhọn dịp lễ Giáng Sinh sắp đến: chuyên viên Thủy Lâm sẽ chuyên chở cây thông từ rừng về Thủ Đô, bán sỉ lại cho những nhà buôn hoa kiểng có đóng môn bài. Số tiền bán thông sẽ dành cho công tác bồi dưỡng lâm phần sau này. Ngoài ra, tại Đà Lạt và Di Linh, các hạt Thủy Lâm cũng sẽ phụ trách công việc bán thông cho đồng bào dùng trong dịp lễ nói trên”.

Theo chỗ chúng tôi biết, sở dĩ có biện pháp này, cốt là bảo vệ các rừng thông, khỏi những búa rìu quá... tàn ác của những tay buôn không nghĩ đến ngày mai của dòng giống Thông reo.

NHỮNG BỮA ĂN

Các nhà hàng cũng đua nhau đăng quảng cáo trên báo ngoại ngữ đưa ra những thực đơn đặc biệt về “rè quây đông” và ân cần nhắc nhở các thân chủ chưa đặt bàn hãy giữ chỗ trước, hãy mau mau lên, kéo số bàn có hạn mà đồ ăn cũng có hạn!

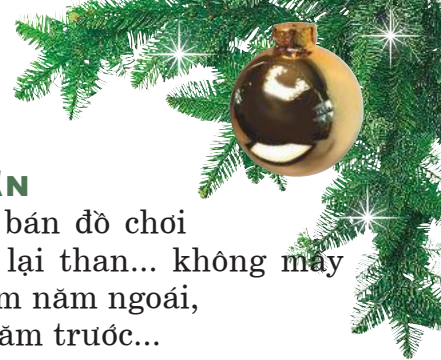
NHỮNG THIỆP CHỨC MỪNG

Tại các tiệm sách lớn cùng các quán sách lề đường đều bày các kiểu thiệp chúc mừng lễ Giáng sinh và Tết Dương Lịch. Đủ kiểu đẹp do các họa sĩ Việt, Pháp, Ý, Nhật, Hồng Kông tạo nên... Tha hồ chọn!

TÌNH HÌNH BUÔN BÁN

Tuy nhiên giới buôn bán đồ chơi và thiệp chúc mừng, lại than... không may khá. Năm nay bán kém năm ngoái, năm ngoái bán kém năm trước...

Nhứt là năm nay, vì mấy tiếng súng sáng 11-11 mà ai nấy đã lỗ chi dùng tiền để mua trư gạo, than, củi, nước mắm, lu đựng nước nên “mắc kẹt” vô đó một mớ, vì vậy ai nấy phải bóp bụng bớt xài ra!

Hình ảnh đầy hoài niệm về bầu không khí Giáng sinh ở Sài Gòn trước 1975 đã được nhiều phó nháy người Mỹ ghi lại...

CÂY CÙI NOEL

Các tiệm bánh ngọt tha hồ quảng cáo về “cây củi Noel”. Trước kia trên mỗi khúc “củi” đều có đề chữ Pháp: “Joyeux Noel” thì nay đổi bằng chữ Việt “Mừng lễ Giáng-sinh”. Những “cây củi” tuy cũng bằng bột mì, đường, sữa, sô-cô-la, nhưng giá cả tùy theo địa vị của nơi bán mà lên hay xuống.

Ví dụ ở ngay ngoài chợ, một quán bánh nhỏ, có tủ kính sạch sẽ, mỹ thuật thì một cây củi cỡ 5 phần ăn giá có 100đ, mỗi phần ăn hai chục. Nhưng nếu ta ghé vô một nhà hàng vừa vừa, giá ấy đã lên đến 150đ, hay 200đ. Vô một trong những nhà hàng có tiếng về bánh ngọt thì giá từ 4 đến 600đ.

Những nguyên liệu làm bánh thì vẫn thế nhưng mắc là mắc ở... chỗ tên tuổi của nhà hàng... bảo đảm hơn, và đỉnh ninh rằng bánh ngon hơn, thợ khéo hơn.

NHỮNG ĐÈN GIẤY

Những đèn giấy ngôi sao do những nhà chuyên môn sản xuất từng loạt điểm tô công phu và tỉ mỉ ấy vậy mà người ta bán với giá gần như lấy công làm lời, 25 hay 30đ. Nếu ở nhà mà làm lấy một cái đèn, thì chắc làm không đẹp bằng và có đẹp bằng cũng không bán rẻ bằng.

VUI HƠN CÁ

Có người dự đoán năm nay đồng bào Công giáo mừng lễ Giáng Sinh vui hơn bao giờ hết. Đó là vì có món quà Noel của Đức Thánh Cha mới ban cho Giáo Hội Việt Nam: thành lập Phẩm trật với ba vị tân Tổng Giám Mục, đứng đầu ba Tổng giáo khu gồm 18 địa phận do các Giám-mục chính Tòa điều khiển.

Nhưng kia... chuông lễ Nửa Đêm đã ngân vang, gấp tờ báo lại để đi dự Lễ kỷ niệm Chúa Giáng Sinh, Sĩ-Điền xin nâng... chiếc đèn ngôi sao kính chúc quý độc giả một Lễ Giáng-Sinh vô cùng hoan hi... ■

NHỚ GIANG SINH XƯA

 NGUYỄN THỊ BẢO QUYÊN

Chuông nhà thờ thông thả đổ từng tiếng báo hiệu kết thúc thánh lễ đêm Giáng Sinh, ca đoàn hát vang bài Hang Bê Lem của Hải Linh:

*Đêm Đông lạnh lẽo Chúa sinh ra đời
Chúa sinh ra đời nằm trong hang đá nơi máng lừa...
Trong hang Belem ánh sáng tỏa lan tung bừng
Nghe trên không trung tiếng hát thiên thần vang lừng...*

Tiếng ca trong trẻo, cao vút và du dương như hướng tâm hồn lên tận trời cao. Cả nhà thờ như lắng đọng trong giây phút mừng Chúa sinh ra. Khi câu hát cuối cùng chấm dứt, từ hai bên cửa phụ và cánh cửa chính cuối nhà thờ, mọi người lục tục kéo nhau ra về hòa lẫn trong tiếng nói chuyện, tiếng chúc mừng... Tất cả hòa quyện vào nhau tạo nên một không khí rộn ràng.

Liếc nhìn chiếc đồng hồ trên tay đã gần 11:00 giờ đêm, cảnh vật vắng lặng, im lìm chìm trong bóng tối, tôi bước vội ra cửa và thông thả đi dọc theo con đường phía cuối nhà thờ. Con đường tráng nhựa rộng thẳng tắp phía trước và dọc hai bên là những cây me cổ thụ cao tán lá rộng.

Tiết trời về đêm càng se lạnh, dường như chiếc áo khoác không đủ ấm, chốc chốc, tôi lại xoa hai bàn tay lại với nhau cho nóng để xua tan cái lạnh và thọc tay vào túi áo cho ấm. Dọc hai bên đường, ánh sáng mờ mờ của những ngọn đèn từ những ngôi nhà hắt ra ngoài qua những ô cửa sổ cùng với âm thanh văng vẳng phát ra từ cái cassette mà tôi nhận ra giọng hát ngọt ngào quen thuộc của ca sĩ Giao Linh: *Một mùa sao sáng đêm Noel*

Chúa sinh ra đời/ Người về cùng tôi ngày về khi đất nước yên vui...

Phố xá tấp nập người qua kẻ lại, quán ăn đông đúc đèn điện sáng choang, tiếng nói chuyện, tiếng cười nói í ới như phá tan không gian tĩnh lặng của bóng đêm. Tôi bèn tấp vào một quán ăn ven đường gọi một tô hủ tiếu, thoáng chốc một tô hủ tiếu nóng nghi ngút khói được đem ra, cầm đôi đũa gấp vội mấy miếng, tôi mơ màng bồi hồi, thốn thốn nhớ lại. Trong ký ức, một lễ Giáng Sinh xưa bỗng ủa về...

TIẾT TRỜI
VỀ ĐÊM
CÀNG SE
LẠNH,
DƯỜNG
NHƯ CHIẾC
ÁO KHOÁC
KHÔNG ĐỦ
ẤM, CHỐC
CHỐC, TÔI
LẠI XOA HAI
BÀN TAY LẠI
VỚI NHAU
CHO NÓNG
ĐỂ XUA TAN
CÁI LẠNH VÀ
THỌC TAY
VÀO TÚI ÁO
CHO ẤM.

Cứ mỗi độ Đông về, khi tiết trời se lạnh là tôi háo hức cùng với gia đình chờ đợi đến lễ Giáng Sinh mà nhất là đêm 24 Tháng Mười Hai - đêm Chúa sinh ra. Ngay từ đầu Tháng Mười Hai là ba tôi đã phân công nhiệm vụ cho từng đứa con, đứa thì tìm giấy báo, đứa thì vót tre, đứa thì mua sơn, dọn dẹp nhà cửa... Cả một không khí Giáng Sinh tràn ngập khắp nhà. Ba tôi thì chăm chút lại bộ tượng lau chùi hoặc sơn phết lại những chỗ nào bị tróc.

Riêng tôi là chị cả nên phụ với mẹ lo nấu nướng. Cái cảm giác chờ đợi đêm Chúa sinh ra như thời khắc đêm Giao thừa nhưng với một tâm thế khác hẳn với một không khí linh thiêng và nao nức đến kỳ lạ. Dù đó là một đêm lạnh buốt da thịt và rất buồn ngủ nhưng tôi vẫn ráng thức để cùng mọi người trong gia đình tham gia buổi cầu nguyện vọng Chúa Giáng Sinh, cùng hát vang những bài Thánh ca.

Thế rồi, tuổi học sinh đi qua tốt nghiệp ra trường, tôi rời quê Bình Giả ven biển Long Hải để lên Sài Gòn học may và

Thiếu nữ Sài Gòn bắt phố mừng Giáng sinh
(GETTY IMAGES)

bắt đầu từ đó là những chuỗi ngày xa nhà, xa quê. Cái cảm giác lần đầu tiên xa nhà thật khó tả, nhiều đêm tôi không tài nào chợp mắt được, nằm mà cứ miên man suy nghĩ, nhiều lúc tôi tưởng mình không thể vượt qua nhưng miết rồi cũng quen, từ từ rồi tôi cũng hòa nhập với cuộc sống mới nơi đô thị phồn hoa sầm uất.

Cứ mỗi dịp Giáng Sinh về, Sài Gòn bỗng trở nên lộng lẫy được tô điểm và trang hoàng bằng những dây đèn rực rỡ đủ màu sắc. Nhà thờ của các giáo xứ cũng được giăng đèn cùng với hình ảnh ông già Noel vác trên vai là những túi quà trĩu nặng, nhà nhà đều làm hang đá phía trước sân để du khách xa gần thưởng ngoạn. Có những hang đá được làm từ những bao xi măng và cũng có hang đá là những mái nhà tranh mô phỏng cảnh thôn quê Việt Nam với cây đa, bến nước, con đò... và khoác lên bộ tượng là trang phục dân tộc với thánh Giuse là bộ quần áo nâu sậm và Đức Mẹ là áo tứ thân của Bắc Bộ trên đầu chít khăn mỏ quạ. Khắp các con hẻm của Sài Gòn đều rực sáng.

Tôi cũng hòa mình vào không khí náo nhiệt của phố phường. Bất chợt tôi lại nhớ đến những mùa Giáng Sinh ở quê thật dung dị bình thường, không đèn điện giăng khắp xóm, không có những tòa nhà chọc trời và những bản nhạc xập xình nhộn nhịp, không có hoa trái, bánh

Hang đá đón ngày Chúa ra đời tại Sài Gòn trước 1975
(GODONG/UNIVERSAL IMAGES GROUP VIA GETTY IMAGES)

kẹo và càng không có những mâm cao cỗ đầy mà ở đó chỉ thầm lặng mùa Giáng Sinh với một hang đá đơn sơ làm bằng giấy xi măng hoặc giấy báo cũ, với những nụ cười, với những lời cầu nguyện và với những cảm xúc bồi hồi trong đêm Chúa ra đời.

Năm nay mùa Đông đến sớm hơn thường lệ, Utah mới chớm thu, gió heo may thổi từng cơn tung bụi mù, lá vàng còn chưa rụng hết mà cái lạnh đã tràn về. Cái lạnh như cắt vào da thịt báo hiệu một mùa Đông khắc nghiệt. Mùa Đông gợi nhớ nhiều kỷ niệm, mùa Đông gợi bao cảnh chia ly. Ngồi bên khung cửa nhìn ra xa tuyết rơi trắng xóa, từng bông tuyết rơi và vỡ tan tạc thành những mảnh vụn li ti rồi biến mất như chưa từng tồn tại. Bên cạnh ly café chiều muộn, tôi bồi hồi, thổn thức nhớ về cố quê, nơi đó vẫn lặng lẽ một mùa Giáng Sinh...

Utah – Một chiều Đông cuối năm. ■

GIÁNG SINH TRÊN CÁC SỐ TUỔI NGỌC MÙA NOEL

Tuổi Ngọc – “tuần báo của yêu thương” dành cho lứa tuổi ô mai ra ngày thứ năm hàng tuần – đã trở thành món quà mong đợi của nam nữ học sinh các cấp. Tuổi Ngọc tập hợp nhiều tay bút của các nhà văn nhà thơ được yêu thích: Duyên Anh, Đinh Tiến Luyện, Từ Kế Tường, Trần Thanh Tịnh (Đoàn Thạch Biền sau này), Mai Thảo, Nguyễn Xuân Hoàng, Mùng Mán, Nguyễn Tất Nhiên. Những truyện dài như Áo tiểu thư, Ngựa chững trong sân trường (Duyên Anh), Trong nhật ký của Quỳnh (Đinh Tiến Luyện), Huyền Xưa (Từ Kế Tường), Lá tương tư (Mùng Mán), Phía ngoài cửa lớp (Mai Thảo) đã cuốn hút độc giả nhiều thế hệ. Mời đọc lại một số bài văn thơ trên các số báo Tuổi Ngọc mùa Giáng sinh...

 NGUYỄN TRƯỜNG TRUNG HUY
(chép lại từ bộ sưu tập báo chí cá nhân)

Merry Christmas

GIÁNG SINH Ở MỘT LÀNG NHỎ MIỀN ĐỒNG THÁP

DUYÊN ANH

TUỔI NGỌC NOEL 1974, PHÁT HÀNH NGÀY 18-12-1974

Năm 1958, áo cơm đưa đẩy tôi về miền Tây. Đói, đầu gối phải bò. Và tôi đã bắt đầu gối tôi phải bò mãi về làng Mỹ Lương, thánh địa Hòa Hảo, nơi ra đời của vị nhân Huỳnh Phú Sổ, dạy ở ngôi trường trung học bán công mà học trò, hầu hết đều bằng tuổi tôi. Mỹ Lương buồn lắm. Vào những ngày mười tu, mười rằm và ba mươi, mồng một chợ búa chỉ bán rau cỏ, tương chao, tàu vị yếu. Quán nước trần xỉ cà phê đen. Điểm tâm bằng dầu cháo quấy. Không thịt cá những ngày đó. Là kẻ tội lỗi từ thuở lọt lòng, dầu ăn chay trường cũng khó sạch tội, nên khi thánh địa ăn chay, đọc kinh, nghe lời giảng của Đức Thầy, tôi bèn làm những chuyện... sang sông.

Con sông nhỏ có thể đua ghe, tàu sang tận Cao Miên nhưng chỉ đưa tôi qua Tân Huê bằng chiếc đò máy. Cách một dòng sông bên này là thánh địa Hòa Hảo, bên kia là... lung tung beng. Một xóm đạo nhỏ với ngôi nhà thờ bé và vị linh mục kéo vĩ cầm. Lại chỉ khoái chơi nhạc kháng chiến! Tôi có nhiều học trò bên Tân Huê. Và tôi thường mò sang ăn mận vào dịp Mỹ Lương ăn chay. Tôi quen với linh mục khoái nói chuyện bung biển hơn là nói chuyện Chúa, ở Tân Huê.

Nhà thờ thiếu cái đàn "Harmonium", thiếu ban hát lễ, thiếu nhô con áo đỏ giúp lễ, những chuyên viên quý, thiếu luôn bánh thánh và... nước phép. Cha sở - tạm gọi thế - kéo vĩ cầm buồn cười vỡ bụng. Ngài lười "vibrer". Ngài cứ đưa cái "archet" lên xuống cả những nốt ngân. Nhưng con chiên của ngài xứng đáng được Chúa thương xót nhất nếu Chúa biết ngọt mười lăm năm trời, họ đã sống trong nỗi hãi hùng, lép vế, buồn tủi. Mà vẫn phụng thờ Chúa, vẫn tin ngày nhắm mắt được gặp Chúa ở trên trời, vẫn làm sáng danh Chúa.

Giáng Sinh những năm trước, tôi không biết ở đây, ở cái xóm đạo nhỏ bé của làng Tân Huê

Tác giả
giới thiệu từ bộ
sưu tập cá nhân

thuộc miền Đồng Tháp, cái đám giáo dân tổ chức đón mừng Chúa Hai Đòng ra đời ra sao, nhưng năm nay, hang đá tại nhà cô út lớn gấp ba hang đá của nhà thờ. Tôi thấy một điều lạ. Chúa ở thật xa, Cha ở thật gần, đám con chiên hèn mọn của Chúa chỉ theo Chúa. Có lẽ, cha sở mãi lo chuyện bung biển, quên phụng vụ Chúa, quên an ủi đám con chiên lạc lõng, bị kìm kẹp giữa miền hắt hủi như những tội đồ. Cô út là chị thằng Lê, học trò lớp đệ thất.

Cô mở tiệm may bên Tân Châu. Mọi năm, cô không về Tân Huê mừng Chúa Giáng sinh đâu. Ở Tân Châu vui hơn. Nhà thờ lớn hơn. Tiếng chuông inh ỏi hơn. Lời ca vút cao hơn. Giáng sinh năm nay, cô út mừng Chúa ra đời ở quê nhà. Chắc tại thằng Lê nói có tội dự tiệc nửa đêm ở nhà nó. Tôi không phải là Công giáo. Gần Giáng sinh, tôi dạy tới bài Christmas trong cuốn Anglais Vivant của Fialip Carpentier. Bài này và hai bài kế tiếp đều nói về Giáng sinh, thời tiết trong ngày Giáng sinh với ông Santa Claus. Thằng Lê tưởng tôi khoái

“đạo” của nó lắm nên năn nỉ mời tôi sang Tân Huê. Tôi nhận lời ngay.

Buổi chiều hôm 24, nhà thằng Lê rộn rã mà nếu Chúa biết, Ngài sẽ cảm động vô cùng. Cái cổng chào đã dựng xong ở ngõ từ sáng. Trên nền lá dừa chẻ nhỏ, cắt ngắn là hàng chữ cắt ráp tỉ mỉ của Lê “Mừng Chúa Giáng Sinh”. Chiếc đèn ông sao treo ở giữa. Rất đông bà con thân thuộc của gia đình Lê tới tò điểm hang đá và trang hoàng nhà cửa.

Cuối sân, cô út đang sửa soạn bếp quay một cặp ngỗng. Mọi người hầu như quên nhà thờ, quên cha sở, quên cả nổi cay đắng trải dài nhiều năm tháng. Họ ăn mặc chỉnh tề. Niềm hân hoan hiện rõ. Càng thắm đậm oan khiên, túi cục họ càng tin rằng Chúa không bỏ họ như cha sở. Chúa sẽ đến với họ. Chúa đã quên họ từ bao nhiêu năm nay Chúa phải đến đêm nay. Chỉ cần Chúa đến giây lát. Chỉ cần Chúa hiểu họ không bao giờ quên Chúa và lời dạy của Chúa.

Đêm xuống dần. Gió sông lùa lên tăng thêm cái lạnh dễ yêu. Tôi bảo Lê chở xe gắn máy đưa tôi đến nhà thờ. Nhà thờ ở gần bến đò. Vắng như bến đò. Có một giáo đường nào im bóng hơn giáo đường này, vào đêm Chúa Giáng sinh? Hai chúng tôi trở về. Những chiếc đèn ông sao thấp sáng một vùng quê hương u tối. Mọi người quỳ trước hang đá cầu nguyện và suy tôn Chúa cao cả. Mùi hoa Huệ thơm nhẹ. Hoa Huệ chỉ thơm khi gần khói hương hay gần ánh đèn cây.

Mùi thịt ngỗng quay thơm lừng. Nhưng tôi còn ngửi được một mùi thơm thần thánh toát ra từ những tâm hồn ngoan đạo của đám con chiên coi cút đang kính cẩn nguyện cầu trước Chúa của họ. Tôi tự hỏi ngoài nhà thằng Lê, còn nơi nào đón mừng Chúa Giáng sinh bằng nghi thức ở nhà thằng Lê. Nghi thức! Không, không nghi thức đâu. Đó là sự tôn kính tuyệt đối. Đó là ý muốn của Chúa. Chúa cũng giản dị. Chúa ghét nghi thức. Chúa Giáng sinh không phải vì nghi thức, cho nghi thức. Mà vì nỗi cùng khổ của loài người, cho loài người biết thương yêu nhau.

Gần nửa đêm, tiếng cầu nguyện lớn thêm, lan tỏa. Và khi tiếng chuông buồn tẻ từ giáo đường vọng tới, mọi người mừng vui cuống quýt. Chúa đã ra đời. Chúa đã ra đời cách đây 1958 năm, ra đời ở một nơi thấp hèn hơn nhà thằng Lê. Người ta bỗng thấy thiếu một cái gì. Ba thằng Lê giục tôi:

– Thầy Long, thầy có biết hát thánh ca không?

Phải thú thật là tôi xúc động ghê gớm. Tôi gạt đầu. Và tôi run giọng hát:

– Silent night, Holly night, all is calm, all is bright...

Tôi hát tới đó, dừng lại ngay và nói:

– Quý vị cần hát một bài mừng Chúa Giáng sinh với tôi.

Và tôi dạy họ hát bài “Đêm đông lạnh lẽo Chúa sinh ra đời...”

Như thể được hưởng ân điển của Chúa, họ thuộc rất nhanh. Lát sau, tiếng hát vút lên:

Chúa sinh ra đời/ Nằm trong hang đá nơi máng lữa/ Trong hang Bê Lem/ ánh sáng tỏa lan tung bùng/ Nghe trên không trung/ Tiếng hát thiên thần vang lừng...

Tiếng hát lắng lại. Mọi người ngược nhìn bầu trời. Cả tôi nữa. Tôi thấy một vì sao lung linh. Và tôi còn mơ hồ thấy một vì sao rơi từ từ xuống thẳng nhà thằng Lê. Chua đấy. Ngài đã đoán hoài đám con chiên có cái hiện tại hăm hiu như đi vắng của Ngài, ở Tân Huê năm ấy.

Mười ba năm dằng dằng, tôi không có dịp trở về thăm làng Tân Huê. Chiến tranh đã qua đây chưa? Giáo đường đã sụp đổ chưa? Cha sở đã bỏ con chiên chưa? Đám con chiên ngoan đạo bây giờ ra sao? Dù chiến tranh đã qua Tân Huê, dù cha sở bận hạc nội mây ngàn, tôi vẫn tin Giáng sinh năm nay nhà thằng Lê còn hang đá, còn đèn ông sao, còn lời nguyện cầu, còn hát thánh ca. Có thể thằng Lê đã chết trận. Không sao cả, miễn là, từ cái sân đất khô cằn của nhà nó, người ta còn dựng nổi cái hang đá. Cho niềm tin.
(Ngày 15-12-71)

Nhà thờ Chánh Tòa Đà Lạt
(ẢNH: BÁO THANH NIÊN)

ĐÊM GIÁNG SINH XƯA Ở ĐÀ LẠT

TRẦN VĂN NGHĨA

TUỔI NGỌC NOEL 1974, PHÁT HÀNH NGÀY 18-12-1974

Cùng em đi lễ đêm này
Đêm nhân gian ấm nhờ tay đôi mình
Phố dài khoe áo em xinh
Chân nhau kháng khí như hình bóng nhau
Chân giày thấp, chân guốc cao
Đường qua mấy dốc đèo cao cũng gần
Đi cho thân sát vào thân
Kéo mai xa lạnh lại cần nhau hơn
Đời anh có lắm vui buồn
Còn gì đâu, chút tình còn trong em
Thế gian lắm kẻ thấp hèn
Anh, con vụn mãi lăn nên mệt nhoài
Bao phen thất chí, thổ dài
Công danh như chiếc bóng ngoài, nhá nhem

Bao phen đối mặt trước đèn
Sờ râu tóc, nhớ thời niên thiếu mình
Trái lòng bao chuyện lênh đênh
Thèm tay ai đỡ chút tình mọn, kia
Thèm đời ai đến sớm chia
Nhưng buồn vui, chuyện bên lề oan khiên
Yêu em với chút tình quèn
Biết khi nào đến lượt em phủ phàng?
Đêm nay đêm của trần gian
Cùng nhau xói ngọn lửa tàn chung vui
Dầu đời sống quá ngậm ngùi
Cùng xin gắng gượng mà cười đắng cay
Cùng em đi lễ đêm này
Đi cho quên những đọa đày quanh ta.

ĐÔI MẮT NÀO LINH HIỂN (*)
NGUYỄN TẤT NHIÊN
TUỔI NGỌC NOEL 1974, PHÁT HÀNH NGÀY 18-12-1974

mùa đông đã về rồi đó nhỏ
 đồng bằng miền Nam trở trời trái gió
 anh chợt nghe hồn thánh thốt tiếng chuông
 vừa đủ hồi sinh miền giáo đường buồn

mùa đông đã về rồi đó nhỏ
 anh mặc áo len quần khăn quàng cổ
 bông ấm tim mình đi lễ-tình-yêu
 đồng bằng miền Nam dù chẳng lạnh bao nhiêu
 nhưng cũng phải ra cái điều rét mướt
 làm chiêng ngoan, cả đời, tôn vinh hạnh phúc
 cả đời tin sự thật, có, thiên đàng!

đôi mắt nào của Chúa ở trần gian
 hãy soi thấu tâm hồn tôi, u uẩn
 đôi mắt nào sáng như trời quang đàng
 hãy tỏ mờ thêm chút nữa, tình tôi

chẳng bao giờ thần thánh chịu hờ moi
 tôi cũng thế, nên sầu-say-túy-lúy
 tôi cũng thế, nên hồn cao ngất núi
 chờ em qua, rồi, để qua luôn...

đôi mắt nào của Chúa ở trần gian,
 bóng tôi ngả hướng thâm cùng đời sống khó

mùa đông đã về rồi đó nhỏ
 anh giạt mình nghe thánh thốt tiếng chuông
 vừa đủ hồi sinh cảm giác rộn ràng
 tưởng chết đuối từ lâu giữa dòng cơ khổ...

mùa đông đã về rồi đó nhỏ
 phúc âm mừng ngàn vọng được bao lâu?
 tôi cả tin, nên rất dễ nghi ngờ
 tôi vụng tính, nên vẫn thường do dự
 tình chảy xiết qua đời nhu, thác lũ
 tội thân tôi bầm dập, mủn, nhu bùn!

đôi mắt nào của Chúa ở trần gian
 hãy phán đoán tâm hồn tôi, thánh thiện
 đôi mắt nào tuyệt vời linh hiển
 hãy ân cần chuyên chở lụy-phiền-tôi!

Không khí Giáng sinh tại một góc đại lộ Nguyễn Huệ.
 (HÌNH ẢNH ĐƯỢC NHIỀU PHÓ NHÁY NGƯỜI MỸ
 GHI LẠI)

chẳng bao giờ thần thánh chịu lia ngôi
 tôi cũng thế, nên tượng hình rêu phủ
 tôi cũng thế, nên xương tàn cốt rừ
 nơi miếu đền hoang rợn cánh dơi bay
 (xin một lần định bụng đến thăm tôi
 thần thánh cô đơn rất sẵn sàng đãi ngộ!)

mùa đông đã về rồi đó nhỏ
 anh lặng mình thấm thía tiếng chuông
 làm cây thông già, đứng lặng, hưởng mù sương
 rồi, bao nhiêu đèn và bao nhiêu nến
 phải một lần mang ra thắp hết
 phải một lần khôi phục lại, niềm vui

đôi mắt nào của Chúa, ở lòng tôi
 nhỏ ơi, nhỏ ơi, và nhỏ ơi...

(ngày 9/11/1974)

(*) *Đánh máy nguyên văn trong Tuổi Ngọc Noel 1974, có một số từ ngữ khác so với các bản lưu hành trên mạng. ■*

Nhạc sĩ Nguyễn Vũ thời thanh niên 24 tuổi, 1968
(ẢNH GIA ĐÌNH CUNG CẤP)

Rồi những đêm thế trần đón Noel

*Nhạc sĩ Nguyễn Vũ, “ông giáo làng” dạy nhạc hiền lành, giáo dân xứ Nghĩa Hòa – Ông Tạ thỉnh thoảng có trách nhẹ chuyện nhiều ca sĩ, bản in nhạc hát, ghi sai lời “Bài Thánh ca buồn” của ông khi đổi “thế trần” thành “Thánh Đường”:
“Rồi những đêm thánh đường đón Noel”.*

 CŨ MẠI CÔNG

Trách nhẹ thôi, vì ông bảo: “Với tôi, Noel từ lâu đã không còn là một lễ hội tôn giáo dành riêng người theo đạo nữa. Noel trở thành một lễ hội chung của mọi người. Đó là ngày hội lớn được đón nhận bởi mọi quốc gia, mọi sắc tộc, mọi tầng lớp xã hội.”

Một lỗi thú hai mà ông nhắc tới: “Rồi một chiều áo trắng thay màu, em qua cầu xác pháo theo sau” bị các ca sĩ cũng như bản in đổi thành “Rồi một chiều áo trắng phai màu”. Ông giải thích: “Áo trắng thay màu” có nghĩa chiếc áo trắng thơ ngây của cô nữ sinh ngày nào, giờ đổi thay sang một màu áo nào khác, cụ thể ở đây từ chiếc áo nữ sinh thay qua màu áo cưới.

Chỉ hai từ thôi cho thấy nét ý tứ, sâu sắc của một nhạc sĩ Bắc 54 Hà Nội xưa nay sống khiêm cung, thanh lịch và bình dị ở vùng đất đậm đặc Bắc 54 Ông Tạ: Nghĩa Hòa.

Nhà ông trên đường Nghĩa Hưng, phường 6, Tân Bình. Chỉ cách đường Nghĩa Phát, trục chính sầm uất, tấp nập của khu chợ Nghĩa Hòa - khu chợ đậm chất Ông Tạ nhất hiện nay với nhiều món Bắc 54 tưởng chừng đã thất truyền - vài chục mét nhưng thật lạ, nó như một thế giới riêng, yên tĩnh, ít nhà buôn bán.

Sáng sáng, ngôi nhà nhỏ của ông vang tiếng dương cầm nhẹ nhàng, chỉ như ru thêm bình yên nhà hàng xóm, trong đó có nhà các con ông cạnh bên. Tiếng dương cầm nhẹ như bước chân ông bà rảo nhẹ trên đường ra công viên Lê Thị Riêng tập dưỡng sinh cách đó non cây số. Nhẹ và thanh lịch như lối sống bao lâu

nay của ông trong xóm đạo Ông Tạ. Nhẹ và đậm thắm như ly cà phê ông uống trong quán cà phê của nhà thơ Phạm Thiên Thu trong khu Bắc Hải gần nhà cùng anh bạn trẻ Hải Đăng nhà đối diện - vốn từng làm báo Tuổi Trẻ hơn chục năm với tôi.

Nhẹ như nhạc phẩm bất hủ của ông vang lên mỗi mùa Giáng Sinh. Nhạc phẩm ấy nhẹ lắm, trầm lặng lắm - như tình cảm rón rén của một cậu thiếu niên với một cô bạn gái mình để ý mà mãi nhiều năm sau, hình như khi cô bạn xưa đã sang sông, nó mới dám cất lên, nhớ lại kỷ niệm: “*Bài thánh ca đó còn nhớ không em?*”.

Cô ấy và tôi đều im lặng. Khi nghe ca khúc “Silent night” (Đêm thánh vô cùng) phát ra từ nhà bên cạnh, cô ấy lẩm nhẩm hát theo. Hình ảnh ấy cứ ám ảnh tôi mãi cho đến nhiều năm sau đó, vào năm 1972, tôi đã viết lại cảm xúc của mình”. Và “Bài thánh ca buồn” ra đời.

“Chuyện xưa kể rằng”: Năm 1958, có một thiếu niên tên Nguyễn Tuấn Khanh 14 tuổi, sinh năm 1944 tại Hà Nội, lớn lên ở Đà Lạt sau cuộc di cư 1954. 14 tuổi, cậu bé bị mẹ đâm bởi một cô gái “má đỏ, môi hồng” của thành phố Đà Lạt sương mù. Tình cảm ấy khiến cậu cứ leo đèo theo cô trên đường đến nhà thờ. “Trái tim của một gã trai mới lớn thốn thốc đến tội nghiệp, nhưng tôi lại không có can đảm để làm quen.”

14 năm sau, khi cô bé “má đỏ, môi hồng” có lẽ đã yên bề gia thất với ai đó, cậu bé năm xưa đã là nhạc sĩ Nguyễn Vũ, mới dám nhớ lại: “Trong một lần tan lễ, trời mưa rất to, cả hai chúng tôi đành phải trú mưa chung dưới một hiên nhà. Lúc ấy cũng đúng ngày lễ Giáng Sinh. Cô ấy và tôi đều im lặng. Khi nghe ca khúc “Silent night” (Đêm thánh vô cùng) phát ra từ nhà bên cạnh, cô ấy lẩm nhẩm hát theo. Hình ảnh ấy cứ ám ảnh tôi mãi cho đến nhiều năm sau đó, vào năm 1972, tôi đã viết lại cảm xúc

của mình”. Và “Bài thánh ca buồn” ra đời. Ngay lập tức, hàng đĩa Sơn Ca nổi tiếng khi ấy đã mua độc quyền nhạc phẩm này và ca sĩ Thái Châu là người đầu tiên thể hiện. Bài hát là một trong những nhạc phẩm Giáng Sinh được nhiều thế hệ yêu thích cho đến nay.

Nhạc phẩm ấy – như bao nhạc phẩm của ông, xem chừng ẩn giấu nhẹ nhàng nét lãng mạn Hà Nội, nơi ông sinh ra; lồng trong màu xanh thẫm thẫm Đà Lạt tuổi thiếu niên và cả nét thốn thức xóm đạo Ông Tạ, nơi ông thành danh: “*Rồi những đêm thế tràn đón Noel - Lang thang qua miền giáo đường dấu yêu - Tiếng thánh ca ngày xưa vang đêm tối - Nhớ quá đi thôi giọng hát ai buồn...*”.

Thốn thức ấy là thật, bởi chính ông cũng cho rằng: “Chết lên chết xuống vì tình thì viết nhạc mới hay” dù cái “chết lên chết xuống” ấy hầu như ông chỉ lặng lẽ giữ cho riêng mình, cho đến một hôm, bất chợt nó bật ra: “Bao nhiêu đêm Chúa xuống dương gian - Bấy nhiêu lần con nhớ người yêu...”.

Cậu bé ấy có vẻ nghệ sĩ từ nhỏ khi chơi được nhiều nhạc cụ như guitar, harmonica, piano... và hát cho Ban Thiếu

Nhi của Đài Phát Thanh Đà Lạt và năm 12 tuổi (1956) Giải Nhất đơn ca thiếu nhi của đài. Nhưng vài năm sau, gia đình ông vào Sài Gòn, ở vùng Ông Tạ.

Và cũng không theo nghiệp hát mà thành nhạc sĩ năm 23 tuổi, với bản nhạc đầu tay “Huyền thoại chiều mưa” lất phất giọt mưa bay:

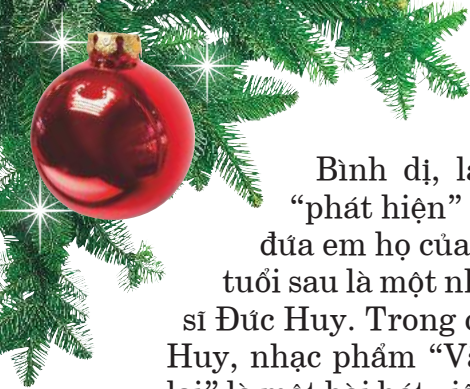
*“Một chiều cuối tuần mưa bay lất phất
và mây trắng giăng giăng
Em đến thăm anh, và vì mưa mãi nên
không kịp về
Bên em, anh lặng nhìn bầu trời nhòa
ánh mắt mộng mơ
Sợ người yêu khóc, khe khẽ bên tai anh
kể chuyện ngày xưa...”*

Ít năm trước, ông mở lớp dạy đàn, dạy nhạc cho thanh thiếu niên Ông Tạ ngay nhà mình. Lớp học cũng không ồn ào, ít ai biết. Ông bảo: “Hình ảnh những đứa học trò cặm cụi, đánh vật với những nốt nhạc như tiếp thêm sức lực cho tôi...”. Liệu hình ảnh ấy có nhắc ông về một thời trẻ yêu thốn thức trong lặng thầm? Như bao trái tim yêu Ông Tạ vốn bình dị cả trong yêu thương con người và cuộc sống?

Nhạc sĩ Nguyễn Vũ
bình yên bên ly cà phê
Ông Tạ buổi sáng
(ẢNH: HẢI ĐĂNG)

Bình dị, lặng lẽ như khi ông “phát hiện” dân dất, chỉ bảo một đứa em họ của ông, chỉ kém ông ba tuổi sau là một nhạc sĩ nổi tiếng: nhạc sĩ Đức Huy. Trong các sáng tác của Đức Huy, nhạc phẩm “Và con tim đã vui trở lại” là một bài hát viết trong lúc đang làm việc, vừa hát vừa đàn ghita trên chiếc tàu du lịch của Mỹ trên đảo Hawaii với tâm trạng cô đơn, và đang đọc... Thánh kinh. Những nốt nhạc của hai anh em nhạc sĩ ấy rung lên thánh thiện, trong lành như vậy – như một góc “bình an dưới thế” đêm Noel xóm đạo Ông Tạ.

Bạn bè lối xóm ai cũng biết biết “ông giáo làng” ấy không thích nói nhiều về chuyện đã qua và cũng hiếm khi đánh, hát nhạc của mình. Đến nay, ông bảo thành công nhất trong suốt cuộc đời ông là bốn đứa con đều thành người; dù không đứa nào nổi nghiệp. Xóm đạo Nghĩa Hòa mùa Noel vẫn có ánh đèn chớp nháy vẫn giăng khắp lối:

“Lung linh sao trời đẹp thêm môi mắt - Áo trắng em bay như cánh thiên thần...” ■

Bài Thánh Ca Buồn

Nguyễn Vũ

Intro ...

Bài thánh ca đó còn nhớ không em. No - el năm
dưới chân Chúa cao sang. Xin cho đôi
mắt. Áo trắng em bay như cánh thiên thần. Giọt môi hôn dưới thấp chuông
Chúa. Khẽ hát theo câu đêm thánh vô ...
ngân. Cùng nhau quý... cùng. Ôi giọng hát em mênh mông buồn.
Rồi mùa giã buốt cũng qua mau lời hẹn đầu ai nhớ dài lâu. Rồi một
chiều áo trắng phai màu em qua cầu xác pháo bay sau. Lời nguyện
mình Chúa có nghe không sao bấy giờ mình hoài xa vắng. Bao nhiêu
đêm Chúa xuống dương gian bấy nhiêu lần anh nhớ người yêu.
Rồi những đêm thánh đường đón No - el. Lang thang qua
miền giáo đường dấu yêu. Tiếng thánh ca ngày xưa vang đêm
tối. Nhớ quá đi thôi giọng hát ai buồn. Đêm thánh vô cùng lạnh giá hồn tôi.

TÌNH NGƯỜI ÔNG TẠ NGOẠI ĐẠO VỚI MÙA SAO SÁNG

 CŨ MẠI CÔNG

“Một mùa sao sáng đêm Noel Chúa sinh ra đời...”

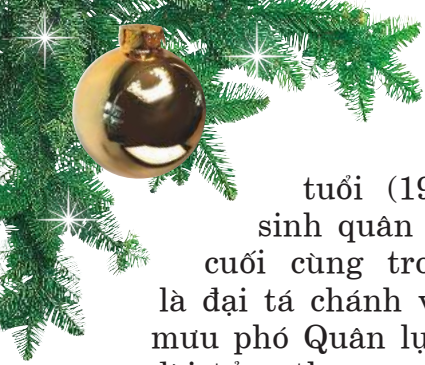
Năm 1970, cách đây nửa thế kỷ, có đôi vợ chồng trẻ mới cưới nhau được hai năm gom góp tiền mua ngôi nhà nhỏ gần góc đường Nguyễn Minh Chiêu (nay là Nguyễn Trọng Tuyển) - đại lộ Cách Mạng 1-11. Đây là vùng ngoại ô Ông Tạ. Khu vực này lúc đó còn rất vắng vẻ, nhưng gần nơi ông làm việc là trụ sở Bộ Tổng tham mưu VNCH.

Ông đạo Phật, con trai duy nhất một gia đình điền chủ lớn ở xã biên giới Lợi Thuận, huyện Bến Cầu, Tây Ninh. Vùng này khô cằn nhưng mía ngọt nổi tiếng. Liệu những vườn mía quê xưa có khiến ông thích uống nước mía hơn các loại nước uống khác? Ông là nhạc sĩ Chiểu

mua biên giới Nguyễn Văn Đông.

Với tôi, nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông là một trong ba nhạc sĩ lớn nhất miền Nam trước 1975 cùng Phạm Duy, Trịnh Công Sơn. Nhạc sĩ Phạm Duy viết nhạc đa dạng, gần gũi mọi lứa tuổi; một tài năng rất lớn với sinh hoạt sôi động. Nhạc sĩ Trịnh Công Sơn viết nhạc với những hợp âm đơn giản nhưng ca từ sâu sắc, đi vào thân phận con người.

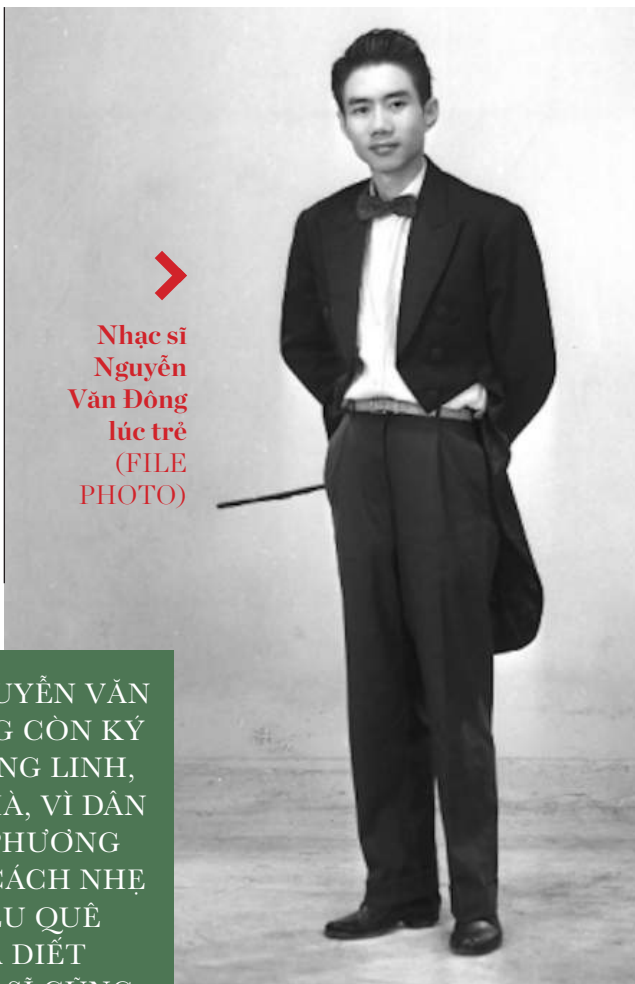
Trong khi đó, nhạc của nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông có một vẻ khác biệt rất rõ: Sang trọng một cách gần gũi, sâu lắng và đậm yêu thương. Ông cũng sống với một nhân cách sống của kẻ sĩ miền Đông Nam bộ thời tao loạn: Hiên lành nhưng cứng cỏi giữ tiết tháo, không thay đổi cả trong lúc khó khăn đến tận cùng.

Ông theo binh nghiệp từ năm 14 tuổi (1946) ở Trường Thiếu sinh quân Vũng Tàu và chức vụ cuối cùng trong Quân lực VNCH là đại tá chánh văn phòng Tổng tham mưu phó Quân lực VNCH; trải qua hai đời tổng tham mưu phó là trung tướng Nguyễn Văn Là (1968-1974) và trung tướng Nguyễn Văn Mạnh (1974-1975). Tổng Tham mưu trưởng là đại tướng Cao Văn Viên. Hồi ở trường Thiếu sinh quân, ông học nhạc với các giảng viên của Học viện Âm nhạc Quốc gia Pháp; thành viên Ban Quân nhạc Thiếu sinh quân; sử dụng thành thạo nhiều nhạc cụ và 16 tuổi đã có những sáng tác đầu tay: Thiếu sinh quân hành khúc, Tạm biệt mùa hè... Đó là lý do tại sao trong đám tang ông có nhiều cụ Thiếu sinh quân VNCH đưa tiễn.

Nhà ông trên đường Nguyễn Minh Chiêu, đi một chút là ra ngã tư Thoại Ngọc Hầu. Tên con đường này cũng là tên một chiến dịch quân sự năm 1956 của Quân đội VNCH (từ 1965, đổi thành Quân lực VNCH) ở vùng Đồng Tháp Mười mà ông tham gia; tướng VNCH Dương Văn Minh làm tu lệnh. Còn nhạc sĩ, khi ấy 24 tuổi nhưng đã là trưởng Phòng 3 - Tác chiến của Phân khu Đồng Tháp Mười VNCH.

Trước 1975, tên tuổi của ông lừng lẫy một cách đậm thắm - như tính cách của ông, không phải bằng binh nghiệp (dù tướng Dương Văn Minh từng bắt tay ngưỡng mộ ông trong Chiến dịch Thoại Ngọc Hầu) mà là những tác phẩm âm nhạc: Chiều mưa biên giới, Vạn dặm sơn khê, Phiên gác đêm xuân, Bến đò biên giới, Về mái nhà xưa, Niềm đau di vãng, Hải ngoại thương ca, Khi đã yêu...

➤
Nhạc sĩ
Nguyễn
Văn Đông
lúc trẻ
(FILE
PHOTO)

NGOÀI NGUYỄN VĂN ĐÔNG, ÔNG CÒN KÝ TÊN PHƯỢNG LINH, PHƯƠNG HÀ, VÌ DÂN VÀ ĐÔNG PHƯƠNG TỬ. TÍNH CÁCH NHẸ NHÀNG, YÊU QUÊ HƯƠNG DA DIẾT CỦA NHẠC SĨ CŨNG KHIẾN ÔNG KHÔNG CHỈ VIẾT TÂN NHẠC MÀ CÒN CẢ CỔ NHẠC: VIẾT NHẠC, ĐẠO DIỄN TRÊN 50 VỞ TUỒNG, CÁI LƯƠNG NỔI TIẾNG Ở MIỀN NAM TRƯỚC 1975 NHƯ: NỬA ĐỜI HƯƠNG PHẤN, ĐOẠN TUYẾT, TIẾNG HẠC TRONG TRĂNG, MƯA RỪNG...

Thập niên 1950, ở tuổi đôi mươi, ông là Trưởng Ban (văn nghệ) Vì Dân; 26 tuổi (1958), ông là Trưởng Ban (ca nhạc) Tiếng Thời Gian của Đài Phát thanh Sài Gòn. Ông từng nhận giải Âm nhạc Quốc gia do đích thân bà Trần Lệ Xuân, phu nhân cố vấn Ngô Đình Nhu trao. Tất cả đều là những giai điệu êm ả, nhẹ nhàng - như tính cách của ông. Khi hành quân ở Đồng Tháp,

lính tráng thời chiến thường đi săn bắn ở vùng biên giới lúc đó còn hoang sơ, ông thú thật “săn một con vật về cúng thương, ăn không được”.

Cô cháu ở cùng nhà bảo: “Chưa bao giờ thấy ông la ai một tiếng”. Theo binh nghiệp cả đời nhưng nhạc của ông có vẻ không hứng thú với chiến tranh, thậm

Album *Chiều mưa biên giới* do Paris By Night phát hành năm 2018, ngay sau khi nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông qua đời (ẢNH: CMC)

Cô Nguyệt Thu gửi tặng tác giả album nhạc của nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông do Paris by night phát hành năm 2018, sau khi chú ra đi (ẢNH: CMC)

chí tác phẩm nổi tiếng *Chiều mưa biên giới* (cùng với *Mấy dặm sơn khê* của ông và 15 ca khúc khác) có lúc bị Bộ Thông tin của chính quyền Sài Gòn yêu cầu Đài phát thanh Sài Gòn không thu âm và phổ biến vì ca từ bắt đầu thể hiện sự hoang mang của một anh lính: “*Chiều mưa biên giới anh đi về đâu - Sao còn đứng ngóng nơi giang đầu...*” (những năm 1955-1956, ông đóng quân ở khu biên giới Đồng Tháp Mười).

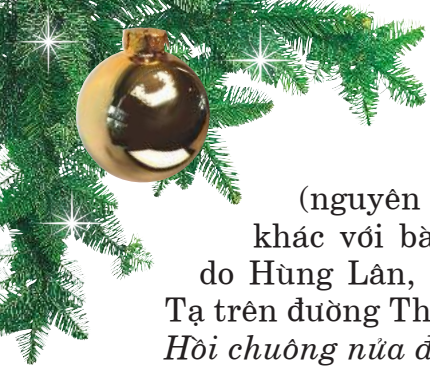
Nhạc phẩm này thoát đầu do ca sĩ Trần Văn Trạch (em nhạc sĩ Trần Văn Khê) hát với giọng miền Tây, cụ thể là giọng Mỹ Tho rất; s/x, ch/tr... rành mạch. Sau người Huế nhưng hát với giọng Hà Nội xưa - trong trẻo, tròn vành rõ tiếng rất sang trọng chứ không uốn éo, mà mịn như một vài ca sĩ Hà Nội hiện nay. Khác hoàn toàn giọng, nhưng cả hai ca sĩ đều hát với giọng ca rung động lòng người, khi ấy và cả hôm nay. Bắc-Trung-Nam đủ mặt trong thể hiện tác phẩm của ông, đều hay.

Quê ông ở Bến Cầu, bên này sông Vàm Cỏ Đông. Bên kia, cách ít cây số là xóm

đạo Tha La nổi tiếng, cạnh rạch Vàm Trảng, bao phen binh lửa. Chắc ông cũng từng ghé qua xóm đạo này? Nhưng ông sinh ngày 15 Tháng Ba 1932 và học ở quận Nhứt, Sài Gòn.

Ngôi nhà mới của đôi vợ chồng trẻ rất gần nhà thờ Ba Chuông (nhà thờ, giáo xứ Đa Minh), chỉ vài bước chân là tới. Ông đã tới đây bao nhiêu lần? Và hơn thế, hẳn không ít lần ông đã nghe nhạc đạo, xem lễ nhà thờ và nghe Thánh ca nơi đây? Nếu không, làm sao ông có thể viết những nhạc phẩm mà ca từ, hình ảnh rất quen, rất thân với người Công giáo: *Tình người ngoại đạo, Mùa sao sáng, Màu xanh Noel, Bóng nhỏ giáo đường, Hồi chuông kỷ niệm* (đồng tác giả với Song Ngọc)...

Viết lời Việt cho một số bản nhạc cổ điển, nhạc ngoại: *Ave Maria* (nhạc Franz

Schubert), *Đêm thánh huy hoàng* (nguyên tác Silent night” -

khác với bài *Đêm thánh vô cùng* do Hùng Lân, cũng một cư dân Ông Tạ trên đường Thánh Mẫu viết lời Việt), *Hồi chuông nửa đêm* (nguyên tác *Jingle Bells* của James Lord Pierpont)... Có thể nói xuân và đạo là hai nội dung âm nhạc thường xuyên có mặt trong nhạc Nguyễn Văn Đông. Nhưng nếu nhạc xuân của ông luôn là nỗi buồn mất mát, có lúc tuyệt vọng thì nhạc đạo của ông lại là niềm tin yêu vào cuộc sống và sự tái hợp: *Một mùa sao sáng đêm Noel Chúa sinh ra đời*
Người hẹn cùng tôi ngày về khi đất nước yên vui...
(...) Một mùa đông giá hang Bêlem Chúa sinh ra đời
Một trời đầy sao nghìn hào quang chiếu sáng ngôi sao...

Bài *Mùa sao sáng* là nhạc đạo chứ không phải thánh ca, viết ở âm thể Trưởng, giai điệu giản dị nhưng sáng đẹp, trong trẻo như đêm Noel, nghe như thánh ca. Mùa Giáng sinh trong nhạc ông là “hội sao trần thế”, “xanh như liêu Đà Lạt” - màu vòng lá Noel; nhạc của những tâm tình reo vui:

*“Pong ping pong, pong ping pong...
Chuông giáo đường thánh thót
Đêm Noel chuông vang như mang bao yêu thương loan trong ánh sao sáng...
(Hồi chuông nửa đêm).*

Xóm đạo nào đó của ông luôn có hình ảnh một người cụ thể, rất cụ thể trong ăn mặc, tính cách đơn sơ và tất nhiên rất ngoan đạo. Tôi không nghĩ ông chưa từng có một người thương nào đó ở một xóm đạo. “*Yêu ai, yêu cả đường đi lối về...*”. Như có lần trong lễ nửa đêm Noel, ông

lặng lẽ đứng một mình trong sân nhà thờ Ba Chuông (Đa Minh) – như để gọi lại kỷ niệm, người thương nào đó ở một xóm đạo nào đó. Trong gió may se lạnh đêm cuối năm. Một mình...

Những đêm cuối năm Ông Tạ ngày xưa ấy chắc chắn lạnh hơn bây giờ khi nhà cửa chưa chật chội như hôm nay. Phía sau các dãy nhà mặt tiền đường Lê Văn Duyệt nối dài/Phạm Hồng Thái, Thoại Ngọc Hầu... vẫn là những nhà trệt, nhà gác gỗ. Kinh rạch còn nhiều và còn cả những cánh đồng rộng ở An Lạc, Lộc Hưng, khu Chăn nuôi... Đường phố cũng không rục rờ đèn hoa giăng ngang đường như hôm nay. Chỉ là những hang đá kín ban công tầng một nhiều nhà mặt tiền và những dãy đèn quả nhót ánh sáng không mạnh. Hang đá rất lớn của các nhà thờ luôn là điểm chiêm ngưỡng, tưởng tượng của bao ánh mắt trẻ thơ Ông Tạ.

Trẻ con Ông Tạ đi học qua đũa nào cũng ngán ngó nhìn ngắm đến

NHỮNG NGÀY ẤY, CÁ KHU VỰC ÔNG TẠ LÀ VÔ VÀN NHỮNG HANG ĐÁ LỚN NHỎ, BẰNG GIẤY BẠC, BẰNG GIẤY BAO XIMĂNG PHUN SƠN ĐEN, XÁM, TRẮNG VÀ BẰNG CẢ NHỮNG THANH MỨT SỐP TRẮNG NGÂM XĂNG DẦU... ĐỂ KẾT DÍNH. MỨT SỐP ĐƯỢC BÓP VỤN RẢI LÊN NHỮNG CÂY THÔNG LÀM TUYẾT. TRÁI CHÂU VÀ DÂY KIM TUYẾN TREO LÓNG LÁNH REO VUI CÁC CỬA TIỆM...

Nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông và loài hoa cúc ông yêu thích (ẢNH TƯ LIỆU)

rời cả cặp; tưởng tượng lóng lánh đêm Giáng sinh và mơ quà của Ông già Noel... Các trường khu Ông Tạ hầu hết cạnh nhà thờ. Học trò có những buổi học được nghỉ để thầy cô, các cha, các dì (soeur) bắt xếp hàng, “dong” đi xung tội. Về nhà, cha mẹ dắt ra tiệm hớt tóc “gọt” lại cái đầu cho dễ chải, dễ vượt nước những mái tóc lỏm chỏm mua nắng đi lễ đêm Noel. Tạm quên con đé, viên bi, xấp hình...; tạm quên những buổi choảng nhau võ đầu thằng xóm khác; tạm quên những trò nghịch ngợm trẻ con bấm chuông nhà hàng xóm...

Đó thật sự là những ngày đáng sống của Ông Tạ; những ngày thanh tủy, reo vui tâm hồn người người. Ai ở Ông Tạ không từng trải qua, từng nhớ da diết...? Anh Đặng Quốc Thông, một “thằng bé” Ông Tạ xưa vốn không phải Kitô hữu, như nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông, tới giờ vẫn nhớ rõ mồn một những ngày Giáng sinh khu Ông Tạ này:

“Vì cơ bản là khu Công giáo di cư, nên không khí chào đón ngày Chúa sinh ra đời ở Ông Tạ rất nhộn nhịp. Ngay từ đầu Tháng Mười Hai, các nhà mặt phố ở ngã ba Ông Tạ đã dẹp các hàng bán truyền thống qua một bên để bày bán đồ trang trí Giáng sinh. Các ông sao đủ cỡ, ông nhỏ bằng cái chậu con, ông to bằng cả mặt bàn ăn 12 người; ông nào cũng được phết bằng giấy bóng kính đỏ có rờng rần mấy đường trang trí bằng phẩm màu trắng và xanh lơ sặc sỡ. Có vòng ngôi sao cuốn giấy hoa chạy quanh năm đỉnh cánh. Rồi cây thông, thường là bằng giấy kim tuyến bạc lóng lánh có đính các trái châu thủy tinh xanh đỏ tím vàng trông rất bắt mắt. Rồi ông già Noel và các giải tua ren trắng đỏ cũng như các giải băng hình cánh cung ghi hàng chữ “Vinh danh Thiên Chúa trên trời - Bình an dưới thế cho người thiện tâm”.

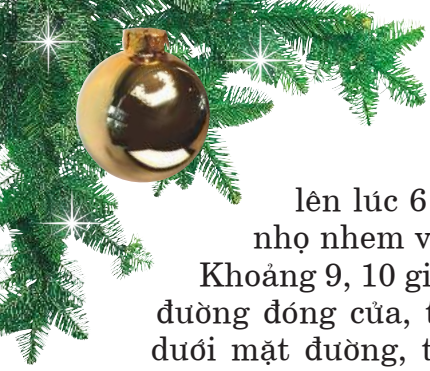
Nhưng đặc sắc hơn cả ở khu này là hang đá đủ cỡ đủ kiểu, có cái làm bằng giấy bao ximăng phun nhựa đường hay sơn đen gì đó. Có hang làm bằng giấy bạc

óng ánh. Hang nào cũng đi kèm một bộ tượng nặn rất sắc nét và tô màu rất cầu kỳ với Chúa Hài đồng nằm giang hai bàn tay thơ ngây trong trắng trong máng cỏ, hai bên có ông Giuse và bà Maria khuôn mặt hiền hậu, thánh thiện. Lơ lửng trên không là thiên thần; trước cửa hang trong tu thế quý lạy là ba nhà tiên tri chống gậy dắt theo bầy dê, bò, cừu như lễ vật mừng Chúa Giáng sinh.

Trẻ nhất, khoảng giữa Tháng Mười Hai, các nhà dọc hai bên đường Thoại Ngọc Hầu (nay là Phạm Văn Hai) từ ngã ba Ông Tạ đổ xuống đến rạp hát Đại Lợi, hoặc dọc đường Lê Văn Duyệt (nay là Cánh mạng tháng 8) từ ngã ba Ông Tạ đổ về đến khu nhà thờ Chí Hòa phía bên kia hồ bơi Cộng Hòa, cũng đều đã trang trí mặt tiền nhà, thường được đặt trên lan can tầng 1, 2 với những hang đá, đèn ngôi sao, hình thiên thần, ngôi sao Bêtlehem, và các dây tua và dây đèn điện chớp sáng đủ màu.

**Nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông và ông Tô Văn Lai của
Trung tâm Thúy Nga Paris
(ẢNH: NVNORTHWEST)**

Thường thì đèn trang trí sẽ được bật lên lúc 6 giờ chiều khi trời mới nhò nhem và để vậy cho đến sáng.

Khoảng 9, 10 giờ đêm, các nhà hai bên đường đóng cửa, tạo ra một khoảng tối dưới mặt đường, tương phản hoàn toàn với không gian sáng ấm phía trên. Trong tiết trời se se lạnh những ngày cuối năm, khách đi bộ hay đi xe máy ngang trên đường, không ai là không ngước nhìn lên các hàng đá rục rờ, lung linh hai bên; không tai ai không nghe văng vẳng như từ hai ngàn năm trước vọng về bài hát có thể nói là truyền thống của các xóm đạo:

“Đêm đông lạnh lẽo chúa sinh ra đời...

Chúa... sinh ra đời... nằm trong hang đá... nơi máng lừa...”.

Và không ai là không nghĩ đến tình thương bao la của Thiên

Chúa đang rải

xuống trần, để chợt thấy lòng mình ấm áp hẳn và cảm nhận ngay lập tức như đang ùa vào hồn mình một tình yêu người, yêu đời tha thiết...”.

Ông tự xác định mình là người ngoại đạo, nhưng ông đã làm nhạc không khác một Kitô hữu thuần thành: “Lạy Chúa con xin nguyện Chúa trên trời - Cho trọn niềm tin ơn trên Thiên Chúa - Con xin được sống bên chàng - Người con nhớ con thương - Kính mến tôn thờ Chúa, Amen” (*Tình người ngoại đạo*).

Và Mẹ Maria, lời kinh “*Kính mừng Maria đây ơn phúc...*” hiện ra trong nhạc ông, trông đợi ngày gặp lại:

“Xin Mẹ Maria

Cho nước con vui đời thăng hoa

Đã mấy mươi năm, Mẹ ơi sống trông mong ngày vui

Một ngày bên nhau hát câu đoàn viên

Hãy ban cho một mùa xuân như ý quên sầu bi

Đầy ơn phúc trong tay Người

Mẹ ơi bao la lòng Maria

Này đây muôn kinh quý lay tấu dâng lên Bà” (Ave Maria)...

Tôi quen và là “khách ruột” mua giò chả, phô mai... mấy chục năm nay ở cửa hàng của vợ nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông, cô Nguyệt Thu. Cô Thu cùng quê Gò Công với Hoàng hậu Nam Phương (tuy nhiên, như chú, quê Tây Ninh nhưng cả hai vợ chồng đều sinh ra, lớn lên ở Sài Gòn) và nét mặt cũng hao hao: thon dài, trắng trẻo, mắt một mí lót, hơi xếch. Cô vốn là quản lý Hãng đĩa hát Continental mà chú là giám đốc nghệ thuật. Cô Nguyệt Thu về với chú năm 1968, ở nhà vườn khu cư xá Đô Thành.

NGƯỜI NHẠC SĨ TÀI HOA ẤY DÃ THẤY, DÃ SỐNG TRONG CÁC XÓM ĐẠO ÔNG TẠ NHỮNG NGÀY YÊU THƯƠNG, ẨM CÚNG NÀY, TRONG HỒI CHUÔNG NỬA ĐÊM LẠNH THÁNH, YÊN BÌNH XÓM ĐẠO...

Thực sự nhiều người ngạc nhiên khi lúc đó ông là sĩ quan cấp tá Bộ Tổng tham mưu VNCH, rồi là giám đốc ba

công ty băng đĩa lớn ở Sài Gòn lúc đó mà lại mua ngôi nhà nhỏ ở khu vực nhà của khi ấy khá lụp xụp như vậy (sát khu vực vốn là đất trồng cây giống của Sở Bảo vệ mùa màng VNCH bị thương phế binh VNCH chiếm). Thời điểm đó, cách vài bước chân là ra đại lộ Cách Mạng 1-11 có rất nhiều ngôi nhà lớn, biệt thự của sĩ quan VNCH chức vụ và cấp bậc còn dưới ông.

Niềm vui hạnh phúc của đôi vợ chồng trẻ chỉ được vài năm. Sau 1975, ông đi cải tạo. Cải tạo về năm 1985 với nhiều bệnh; cô phải bồng bế ông, chăm sóc từng chút. Ông không chịu định cư ở Mỹ theo diện HO do nhiều lý do. Cô Nguyệt Thu vẫn lặng lẽ một cách sang trọng chăm sóc chồng, từ cửa hàng bán dầu bán cám gà, chuối... rồi mới thành tiệm bán thịt nguội, tạp hóa nhỏ Nhiên Hương mà tôi đi qua hàng ngày, ghé mua hàng ngày và Tết nào cô cũng lì xì tôi: khi hộp bánh, khi gói lạp xưởng...

Cửa hàng tên Nhiên Hương phải chăng là suy nghĩ của hai vợ chồng: “Hữu xạ tự nhiên hương”, không cần phải gồng mình, lớn tiếng khẳng định? Cả hai vợ chồng đều sống lặng lẽ, lặng lẽ đến mức khi ông ra đi, nhiều người hàng xóm và khách mua hàng mới biết ông là tác giả nhiều nhạc phẩm họ yêu thích... Vị nhạc sĩ này hoàn toàn lặng lẽ, không một phát biểu sau khi cải tạo về.

Lãnh sự quán Mỹ liên hệ kêu đi diện HO (đại tá VNCH, đi cải tạo bảy năm, đi khá dễ dàng), ông từ chối. Lặng lẽ như khi còn trong Trại cải tạo Suối Máu (Biên Hòa, Đồng Nai), ông nằm lắng nghe tiếng xe lửa vang xình xịch cách trại không xa và viết nhạc phẩm không lời *Tiếng chim hót trong lồng*. Lặng lẽ nhớ Sài Gòn, nơi ông sinh ra, lớn lên cho một nhạc phẩm có lời: *“Sài Gòn trong trái tim tôi”, “Cho nhớ thương với với... Sài Gòn luôn trong trái tim tôi...”*

Đến ngôi nhà nhỏ (chiều ngang chỉ hơn 3m; do vợ chồng ông gom góp mua từ năm 1970, sau hai năm về với nhau) thấp nhang, cô Nguyệt Thu gương mặt vẫn sang trọng nhưng đôi mắt đỏ hoe: “50 năm cô chú đã đi cùng nhau và 48 năm ở ngôi nhà nhỏ này...”. Những ngày sau đó, cô Thu gầy sụp 4-5kg, trong khi cô vốn gầy yếu; lơ thơ đi lại, sống với ngôi nhà ngập tràn kỷ niệm xưa. Người thân hoảng.

Ngày 5 Tháng Tám 2018, cô kêu tôi tới nhà tặng đĩa nhạc tưởng niệm chú do chương trình Thúy Nga tổ chức ở Mỹ. Thấy cô héo hắt... Trong nỗi buồn đau quá lớn, cô còn có ý định đốt bỏ hết những tư liệu, di cảo âm nhạc của chú; bán ngôi nhà kỷ niệm, mang bàn thờ chú, ba mẹ chú về quê cô ở Gò Công thờ. Sao không mang về Bến Cầu? “Cả chục hecta đất quê sau 1975 không còn...” - cô bảo.

Tôi cầm bàn tay tro xương của cô xin cô bình tĩnh, ăn uống cho lại sức. Khi bớt đau, tính gì thì tính chứ lúc đó chắc chắn cô chưa tính đâu. Tết. Cô nằng nặc bắt tôi phải nhận đòn chả lụa và tám bánh chung Bức: “Tối cô ngủ, thấy chú về, dặn cô cho Công cúng Tết mẹ”. Chú Đông vốn mồ côi mẹ sớm... “Hồi trước, Công tới mua đồ hàng ngày. Chú ngồi trên phòng cứ hỏi thăm. Giờ chú về dặn nấu xôi chè, gỏi Công đó...” - cô Thu đỏ hoe mắt khi kêu tôi tới nhận xôi chè cô nấu...

Nhu tính cách, mùa xuân lần nhạc dạo của ông sao mà sâu lắng quá, mênh mông cả trong ca từ lẫn nhịp nhạc; rung động lòng người nghe... Vì vậy, sau khi ông ra đi, có nhà thờ ở Bến Tre đã tổ chức lễ cầu nguyện cho ông nhân 49 ngày - theo thông lệ những người theo đạo Phật (người Công giáo thường “xin lễ” khi đủ 100 ngày). Không hiểu sao lúc nào tới nhà cô chú cũng gặp hoa cúc vàng - một loài hoa của mùa xuân miền Nam. *“Chiều nay thấy hoa cười chợt nhớ một người...”*... Người nhạc sĩ tài hoa làm dân Ông Tạ 48 năm ấy đã ra đi.

*Một mùa Noel nữa lại về...
“Đêm nay tôi nhớ người xưa trở lại
Chênh chênh mùa sao lạc loài
Ôi những mùa sao lẻ loi...”
(Mùa sao sáng)*

Chỉ hai từ thôi cho thấy nét ý tứ, sâu sắc của một nhạc sĩ Bắc 54 Hà Nội xưa nay sống khiêm cung, thanh lịch và bình dị ở vùng đất đậm đặc Bắc 54 Ông Tạ: Nghĩa Hòa.

Nhà ông trên đường Nghĩa Hưng, phường 6, Tân Bình. Chỉ cách đường Nghĩa Phát, trục chính sầm uất, tấp nập của khu

NHẠC SĨ NGUYỄN VĂN ĐÔNG RA ĐI TỐI 26 THÁNG HAI 2018 (11 THÁNG GIÊNG NĂM MẬU TUẤT), SAU GIAO THỪA THỨ 87 CỦA DỜI MÌNH VÀ CHỈ HƠN NỬA THÁNG NỮA LÀ SINH NHẬT ÔNG. THỂ LÀ HẾT NHỮNG “PHIÊN GÁC ĐÊM XUÂN”: “ĐÓN GIAO THỪA MỘT PHIÊN GÁC ĐÊM...”.

Chân dung ông Nguyễn Văn Đông năm 1964
(ẢNH: WIKIPEDIA.ORG)

chợ Nghĩa Hòa - khu chợ đậm chất Ông Tạ nhất hiện nay với nhiều món Bắc 54 tưởng chừng đã thất truyền - vài chục mét nhưng thật lạ, nó như một thế giới riêng, yên tĩnh, ít nhà buôn bán.

Sáng sảng, ngôi nhà nhỏ của ông vang tiếng dương cầm nhẹ nhẹ, chỉ như ru thêm bình yên nhà hàng xóm, trong đó có nhà các con ông cạnh bên. Tiếng dương cầm nhẹ như bước chân ông bà rảo nhẹ trên đường ra công viên Lê Thị Riêng tập dưỡng sinh cách đó non cây số. Nhẹ và thanh lịch như lối sống bao lâu nay của ông trong xóm đạo Ông Tạ. Nhẹ và đậm thắm như ly cà phê ông uống trong quán cà phê của nhà thơ Phạm Thiên Thu trong khu Bắc Hải gần nhà cùng anh bạn trẻ Hải Đăng nhà đối diện - vốn từng làm báo Tuổi Trẻ hơn chục năm với tôi.

Nhẹ như nhạc phẩm bất hủ của ông vang lên mỗi mùa Giáng Sinh. Nhạc phẩm ấy nhẹ lắm, trầm lắng lắm - như tình cảm rón rén của một cậu thiếu niên với một cô bạn gái mình để ý mà mãi nhiều năm sau, hình như khi cô bạn xưa đã sang sông, nó mới dám cất lên, nhớ lại kỷ niệm: “Bài thánh ca đó còn nhớ không em?”.

“Chuyện xưa kể rằng”: Năm 1958, có một thiếu niên tên Nguyễn Tuấn Khanh 14 tuổi, sinh năm 1944 tại Hà Nội, lớn lên ở Đà Lạt sau cuộc di cư 1954. 14 tuổi, cậu bé bị mê đắm bởi một cô gái “má đỏ, môi hồng” của thành phố Đà Lạt sương mù. Tình cảm ấy khiến cậu cứ leo đèo theo cô trên đường đến nhà thờ. “Trái tim của một gã trai mới lớn thốn thức đến tội nghiệp, nhưng tôi lại không có can đảm để làm quen.”

14 năm sau, khi cô bé “má đỏ, môi hồng” có lẽ đã yên bề gia thất với ai đó, cậu bé năm xưa đã là nhạc sĩ Nguyễn Vũ, mới dám nhớ lại: “Trong một lần tan lễ, trời mưa rất to, cả hai chúng tôi đành phải trú mưa chung dưới một hiên nhà. Lúc ấy cũng đúng ngày lễ Giáng Sinh. Cô ấy và tôi đều im lặng. Khi nghe ca khúc “*Silent night*” (*Đêm thánh vô cùng*) phát ra từ nhà bên cạnh, cô ấy lẩm nhẩm hát theo. Hình ảnh ấy cứ ám ảnh tôi mãi cho đến nhiều năm sau đó, vào năm 1972, tôi đã viết lại cảm xúc của mình”. Và “*Bài thánh ca buồn*” ra đời. Ngay lập tức, hãng đĩa Sơn Ca nổi tiếng khi ấy đã mua độc quyền nhạc phẩm này và ca sĩ Thái Châu là người đầu tiên thể hiện. Bài hát là một trong những nhạc phẩm Giáng Sinh được nhiều thế hệ yêu thích cho đến nay.

Nhạc phẩm ấy - như bao nhạc phẩm của ông, xem chừng ẩn giấu nhẹ nhàng nét lãng mạn Hà Nội, nơi ông sinh ra; lồng trong màu xanh thăm thẳm Đà Lạt tuổi thiếu niên và cả nét thốn thức xóm đạo

Ông Tạ, nơi ông thành danh: *“Rời những đêm thế trần đón Noel - Lang thang qua miền giáo đường dấu yêu - Tiếng thánh ca ngày xưa vang đêm tối - Nhớ quá đi thời giọng hát ai buồn...”*.

Thốn thức ấy là thật, bởi chính ông cũng cho rằng: *“Chết lên chết xuống vì tình thì viết nhạc mới hay”* dù cái *“chết lên chết xuống”* ấy hầu như ông chỉ lặng lẽ giữ cho riêng mình, cho đến một hôm, bất chợt nó bật ra: *“Bao nhiêu đêm Chúa xuống dương gian - Bấy nhiêu lần con nhớ người yêu...”*.

Cậu bé ấy có vẻ nghệ sĩ từ nhỏ khi chơi được nhiều nhạc cụ như guitar, harmonica, piano... và hát cho Ban Thiếu Nhi của Đài Phát Thanh Đà Lạt và năm 12 tuổi (1956) Giải Nhất đơn ca thiếu nhi của đài. Nhưng vài năm sau, gia đình ông vào Sài Gòn, ở vùng Ông Tạ.

Và cũng không theo nghiệp hát mà thành nhạc sĩ năm 23 tuổi, với bản nhạc đầu tay *“Huyền thoại chiều mưa”* lất phất giọt mưa bay:

*“Một chiều cuối tuần mưa bay lất phất và mây trắng giăng giăng
Em đến thăm anh, và vì mưa mãi nên không kịp về
Bên em, anh lặng nhìn bầu trời nhòa ánh mắt mộng mơ
Sợ người yêu khóc, khe khẽ bên tai anh kể chuyện ngày xưa...”*.
Ít năm trước, ông mở lớp dạy đàn, dạy

nhạc cho thanh thiếu niên Ông Tạ ngay nhà mình. Lớp học cũng không ồn ào, ít ai biết. Ông bảo: *“Hình ảnh những đứa học trò cặm cụi, đánh vật với những nốt nhạc như tiếp thêm sức lực cho tôi...”*. Liệu hình ảnh ấy có nhắc ông về một thời trẻ yêu thốn thức trong lặng thầm? Như bao trái tim yêu Ông Tạ vốn bình dị cả trong yêu thương con người và cuộc sống?

Bình dị, lặng lẽ như khi ông *“phát hiện”* dẫn dắt, chỉ bảo một đứa em họ của ông, chỉ kém ông ba tuổi sau là một nhạc sĩ nổi tiếng: nhạc sĩ Đức Huy. Trong các sáng tác của Đức Huy, nhạc phẩm *“Và con tim đã vui trở lại”* là một bài hát viết trong lúc đang làm việc, vừa hát vừa đàn ghita trên chiếc tàu du lịch của Mỹ trên đảo Hawaii với tâm trạng cô đơn, và đang đọc... Thánh kinh. Những nốt nhạc của hai anh em nhạc sĩ ấy rung lên thánh thiện, trong lành như vậy – như một góc *“bình an dưới thế”* đêm Noel xóm đạo Ông Tạ.

Bạn bè lối xóm ai cũng biết biết *“ông giáo làng”* ấy không thích nói nhiều về chuyện đã qua và cũng hiếm khi đánh, hát nhạc của mình. Đến nay, ông bảo thành công nhất trong suốt cuộc đời ông là bốn đứa con đều thành người; dù không đứa nào nổi nghiệp. Xóm đạo Nghĩa Hòa mùa Noel vẫn có ánh đèn chớp nháy vẫn giăng khắp lối:

“Lung linh sao trời đẹp thêm môi mắt - Áo trắng em bay như cánh thiên thần...” ■

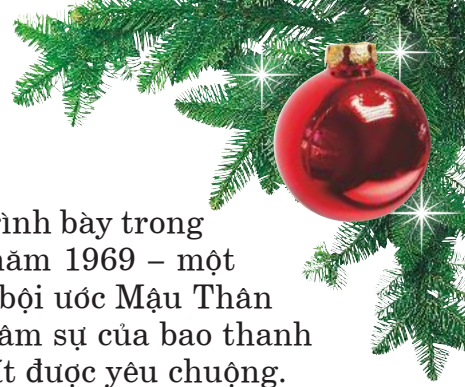

MINH HÒA: UNSPLASH

BẢ BÀI HÁT GIÁNG SINH TRONG ĐỜI NHẠC SĨ TUẤN HẢI

 TUẤN KHANH

CÓ BA BÀI HÁT TRONG MÙA GIÁNG SINH HẦU NHƯ AI CŨNG BIẾT, THẾ NHƯNG TÁC GIẢ THÌ CHỈ NGHE TÊN, CHƯ ÍT KHI NÀO XUẤT HIỆN. ĐÓ LÀ BÀI LỜI CON XIN CHÚA, ĐÔI LÒNG CẦU NGUYỆN VÀ NỬA ĐÊM KHẨN HỨA CỦA NHẠC SĨ TUẤN HẢI.

Nhiều người nghĩ rằng nhạc sĩ Tuấn Hải viết theo cảm xúc, chứ không là người có đạo. Thế nhưng thật ra, người vợ đầu của ông là Công giáo, do đó, ông theo đạo để thành hôn. Viết những bài Giáng sinh cũng là cách ông chiều người vợ hiền của mình, muốn làm bà vui nên viết trên tình cảm người tân tông. Không ngờ, cả ba bài ấy là những tác phẩm đem lại sự thành công bất ngờ cho đời sáng tác của ông.

Đôi lòng cầu nguyện, bài hát được biết đến giọng hát Khánh Ly, và cũng là bài duy nhất viết ở cung thứ, mang nhiều nỗi buồn, được nhạc sĩ Tuấn Hải cho ra mắt năm 1969, trong đĩa nhạc *Ngày Xanh*. Bài hát này, là lúc ông gặp và yêu người sẽ là vợ mình, nên trong đó, có những mong ước được thổ lộ ngập ngừng của một người thanh niên đang sống giữa thời chiến tranh, mang nhiều hy vọng không để vượt mất tâm tình của mình.

*Và riêng tôi tình đã nở hoa
Cùng với người yêu, quỳ tạ ơn Chúa*

Lời cuối của bài *Đôi Lòng Cầu Nguyện* mô tả tâm trạng phập phồng của người thanh niên đang trong ngày tháng bất định. Chuyện những thanh niên đột ngột phải ra mặt trận để chống giữ tiền tuyến, có khi quay về rồi cũng không dám gặp lại người yêu vì thân thể đã mang vết tích cuộc chiến, là điều rất thường thấy lúc đó. Nên bên cạnh lời cảm ơn vì nhận được tình yêu, nhạc sĩ Tuấn Hải còn gửi thêm vào đó lời cầu nguyện một ngày Hòa Bình. Cầu xin phép màu...

Ngài mang ơn phước cho Mẹ Việt Nam. Nhạc sĩ Tuấn Hải nói ông là quân nhân kỹ thuật của Bộ Quốc phòng VNCH, thường sẽ không nằm trong việc phải ra trận, thế nhưng nếu chiến cuộc lên cao, việc tổng động viên khó có thể lường trước được. Bài hát lúc đó được phát trên Đài phát thanh Sài Gòn, được yêu cầu và được

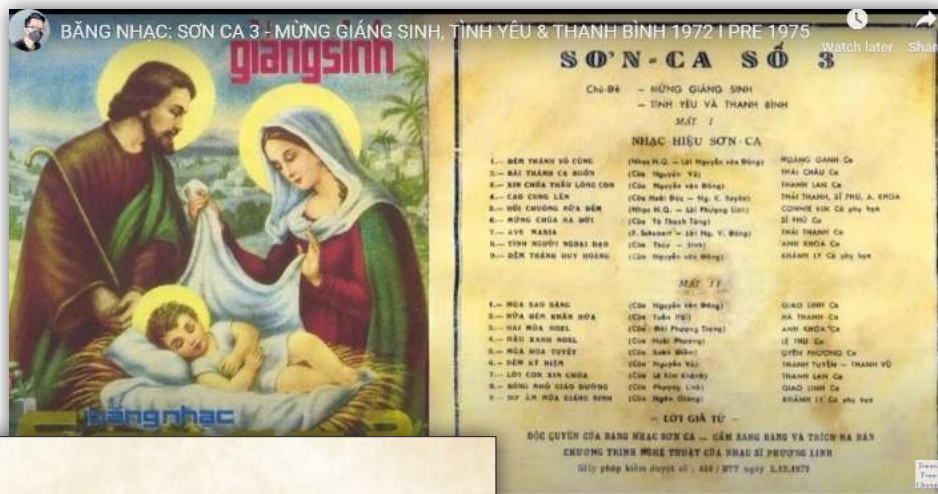
Khánh Ly chọn để trình bày trong album Giáng Sinh năm 1969 – một năm sau cuộc chiến bại ước Mậu Thân – như nói lên được tâm sự của bao thanh niên ngày ấy, nên rất được yêu chuộng.

Với hai ca khúc *Lời Con Xin Chúa* và *Nửa Đêm Khấn Hứa*, nhạc sĩ Tuấn Hải viết với màu sắc trong sáng và nhẹ nhàng hơn tuy vẫn luôn mang nỗi buồn man mác. Miền Nam năm 1972 tuy chiến cuộc vẫn gay gắt, nhưng đó là năm mà mọi sinh hoạt văn học nghệ thuật bùng phát, đầy sức sống và hy vọng cho một tương lai hòa bình giữa hai miền.

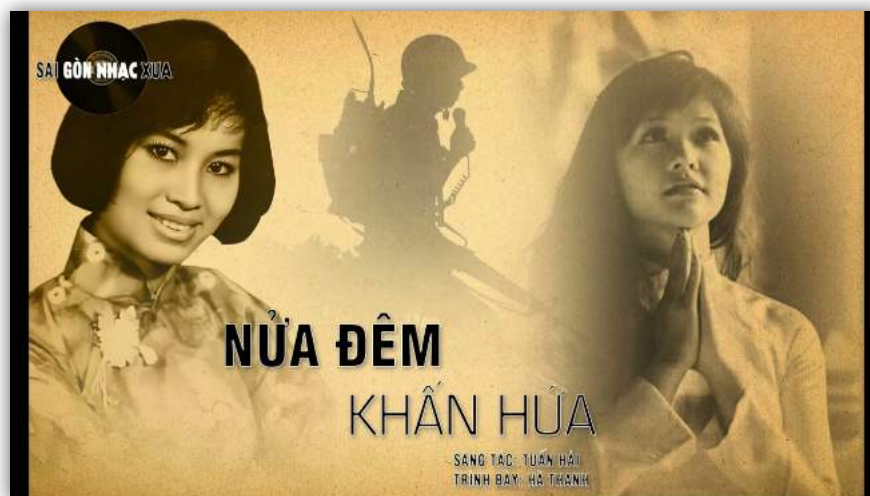
Bài *Nửa đêm Khấn Hứa* là câu chuyện thương nhớ của đôi trai gái xa cách. Người tiền phương, người hậu phương. Chàng trai mang sức trai bảo vệ miền đất của mình, lâu đến mức không còn nhớ nữa Giáng Sinh đến lúc nào. Giáng Sinh trong *Nửa Đêm Khấn Hứa* tưởng chừng như mơ ước, hai con người yêu nhau được cùng đi lễ, cùng đón thời khắc Chúa ra đời... thế nhưng, ngày ấy, là ngày mà cô gái phải tiễn chàng trai lên đường vì ngoài kia lại rộ lên tiếng súng.

Tác giả Tuấn Khanh cùng nhạc sĩ Tuấn Hải

Ba bài hát
*Nửa đêm
 khăn hũ,*
*Lời con
 Xin Chúa và
 Đôi lòng
 cầu nguyện.*

*Người lính cuộc đời dang non sông
 Dù yêu em lắm phận người trai chưa xong
 Nước non điêu tàn vì chiến cuộc còn
 Lòng này yêu anh hứa xin chờ mong*

Nhạc sĩ Tuấn Hải kể khi ông đưa bản *Nửa Đêm Khăn Hũ* cho nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông xem qua, để xếp vào album Sơn Ca 3, cho chủ đề Giáng Sinh năm 1972. Vừa

xem xong, ngâm nga một chút, nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông lập tức nói ông còn bài nào đưa thêm vô (sau đó là bài *Lời Con Xin Chúa*). Nhờ bài hát này mà nhạc sĩ Tuấn Hải được nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông tin cậy, giao toàn quyền việc tổ chức tuyển chọn bài hát và thực hiện ghi âm, do lúc đó ông Đông phải chạy quá nhiều việc, cũng như quản lý nhiều chương trình ghi âm.

Hãng Continental lúc đó ăn nên làm ra, một tháng ra gần 10 chương trình (cả băng cassette lẫn đĩa nhựa), bao gồm cả lương, tân nhạc, album đặt hàng riêng của các ca sĩ... Nhạc sĩ Tuấn Hải được coi là cánh tay phải của ông Đông tại trung tâm, về sau chỉ trình lên danh sách bài lên cho nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông coi, ký giấy làm, chứ không còn phải hỏi ý kiến từng bài như trước.

Ở tuổi 83, khi được hỏi ông ưng ý với tiếng hát nào cùng *Nửa Đêm Khấn Hứa*, nhạc sĩ Tuấn Hải nói ông thích giọng nữ ca sĩ Phương Anh, vì cô cất tiếng, bài hát được chuyển tải dịu dàng và vừa phải để mọi người có thể hiểu được tâm tình của người con gái xao xuyến trông về phía lửa đạn.

Với bài *Lời Con Xin Chúa*, nhạc sĩ Tuấn Hải viết vào mùa Giáng Sinh 1972, thời điểm cuộc chiến đang diễn ra cao trào và khốc liệt, trong khi toàn quân dân miền Nam đang ao ước một nền hòa bình trọn vẹn để đón mừng Chúa Giáng Sinh. Nhạc sĩ Tuấn Hải nói năm đó, chiến tranh khốc liệt, dội về từng dòng tin trên báo chí miền Nam, một trong những nơi đó là ở cố thành Quảng Trị. Tuy chiến thắng, nhưng lúc đó người dân và quân nhân chỉ mong sau mọi thứ sớm dừng lại. Con người lại dựng xây và yêu thương, đi qua máu lửa.

Bài *Lời Con Xin Chúa* là khúc hát phổ thông, gây xúc động của nhạc sĩ Tuấn Hải. Gần như mọi lời dẫn vào các phiên khúc là tiếng kêu chất chứa nỗi niềm của người yêu cuộc sống và hòa bình.

*Cầu xin ơn Chúa xót thương
Thương nhà Việt Nam chinh chiến thê lương
Lòng con sao mãi vấn vương
Ngày đêm trông ngóng người yêu vắng xa.
Bao mùa Giáng sinh vẫn một mối tình
Cầu xin ơn Chúa chứng cho lòng con
Ban xuống cho con phước lành
Hòa bình thay chiến tranh nhanh
Tình yêu mãi thắm màu xanh.*

Nhạc sĩ Tuấn Hải kể, mùa Giáng Sinh năm 1990, ông lặng lẽ đón nghe tiếng hát ca khúc của mình vang lên ở một vùng đất mới. Ông kể rằng một mình ông ngồi im lặng và nhớ từng chi tiết của ngày tháng cũ. Nhớ Sài Gòn và những con đường quen thuộc của thời tuổi trẻ. Ông nhớ tiếng cười nói của phòng thu, nhớ những âm thanh quen thuộc của thành đô trong quá khứ. “Mỗi lần nhớ vậy, tim mình như thất lại”, nhạc sĩ Tuấn Hải nói.

Nhạc sĩ Tuấn Hải nói ông không muốn quay lại, dù thương nhớ quê hương ghê lắm. Vì ông nói sợ nhìn thấy mọi thứ đã đổi thay, và ông lạc lõng ở nơi đây mới mẻ như vậy. Cuộc đời của ông như hàng triệu người Việt ly hương khác, đã cột chặt đời mình vào ký ức và quyết sẽ như vậy. Vì vậy, đôi khi nghe lại tiếng nhạc ngày xưa, nhớ là mình đã từng thực hiện album này, ông mỉm cười như gặp lại người quen cũ, và lại mộng mơ như thuở tuổi hai mươi.

Nhạc sĩ Tuấn Hải và người bạn đời

SAIGON_{NHỎ}

George Michael (giữa) trong video (CLIP 'LAST CHRISTMAS')

LAST CHRISTMAS, mùa Giáng sinh năm ngoài

 P. NGUYỄN DŨNG

LÀNG SAAS-FEE LỘT THƠM GIỮA HƠN 10 NGỌN NÚI CAO PHỦ TUYẾT TRẮNG XÓA VÀO MÙA ĐÔNG Ở TỈNH VALAIS BÊN THỤY SĨ TỪ LÂU ĐÃ NỔI TIẾNG LÀ ĐIỂM DU LỊCH THÚ VỊ VÀO DỊP GIÁNG SINH. NĂM 1984, NGÔI LÀNG HIỆN RÕ NÉT HƠN TRÊN BẢN ĐỒ THẾ GIỚI NHỜ VANG RẼN QUA BÀI TÌNH CA NOEL BUỒN LAST CHRISTMAS!

Gần bốn thập niên sau ngày phát hành, *Last Christmas* của Wham! lại leo cao trở lại trên bảng xếp hàng những đĩa nhạc bán chạy nhất. Ca khúc này ra đời đúng vào ngày Giáng sinh, khi George Michael, chàng nghệ sĩ sáng tác và trình bày nó, ra đi không bao giờ trở lại. *Last Christmas* từng lên đỉnh bảng xếp hạng tại Anh vào tuần cuối của Tháng Mười Hai 2020...

Âm thanh thánh thót của *Last Christmas* lại vang rền vì, thứ nhất, Giáng sinh đang đến gần; thứ hai, vừa có cuộc tái ký quyền sử dụng ở tầm mức toàn cầu trọn vẹn catalog những sáng tác của George Michael ở tư cách nghệ sĩ solo cũng như khi anh còn là thành viên chính của Wham!; và thứ ba, George Michael thực sự là một nghệ sĩ sáng tác tài hoa đáng nể của nhạc pop thời hiện đại.

Bạn Andrew Ridgley của Wham! năm xưa nhận định: “Đây là bằng chứng về sự quyến rũ bất tận của ca khúc và cũng là sự ngợi khen dành cho tài sáng tác của George”. Đại diện phụ trách quản lý kho âm nhạc của George Michael và đại diện hãng Warner Chappell Music (WMC) tin tưởng lạc quan với việc tái ký thỏa thuận, nhạc của George sẽ còn đến được với nhiều thính giả hơn, đặc biệt tại châu Á.

Theo Sony Music, tuy đã thành người thiên cổ từ năm năm qua nhưng George Michael vẫn có thêm nhiều người hâm mộ mới ở mọi nơi; mỗi tháng có 21 triệu người nghe nhạc của anh qua Spotify. Trong những năm soạn nhạc, ghi âm và du diễn, George đã bán được trên 125 triệu đĩa khắp thế giới; có tám ca khúc hạng nhất tại Mỹ và bảy tại Anh. George Michael không chỉ được vinh danh với hai giải Grammy; ba giải BRIT mà còn sáu lần giành được giải Ivor Novello vì tài soạn nhạc.

Có lẽ không sai khi nói rằng *Last Christmas* là bài tình ca Giáng sinh buồn nhất từ trước đến nay dù nền nhạc pop điện tử (synthpop) kiểu thập niên 1980 của nó nghe réo rắt, lời cuốn. Nội dung cũng không mô tả gì nhiều về đề tài Giáng sinh mà chỉ là cột mốc thời gian để chàng trai hồi tưởng đã có lần tan nát cõi lòng, lệ sầu tràn mi vào “mùa Giáng sinh năm ngoái” do lỡ đại

trao nhầm trái tim mình cho một cô gái rồi vội vã yêu ngay người khác.

George soạn nhạc và lời rồi giam mình vào studio để tự mình lần lượt sử dụng những nhạc cụ ghi âm và sau đó tự sản xuất *Last Christmas*. “Bài này có nguồn gốc từ một ngày Chúa Nhật năm 1984 khi tôi và George về nhà thăm bố mẹ của George” – thành viên

(ẢNH UNSPLASH)

Wham! Andrew Ridgely kể với báo The Mail on Sunday năm 2017.

“Chúng tôi được ăn ngon, thật no nê, đang ngồi trước máy truyền hình thì bỗng George đứng phắt dậy, lên lầu ngồi cả tiếng trong phòng. Khi anh trở xuống thì vẻ mặt rạng ngời, háo hức, như vừa tìm được vàng. Rồi George kéo tôi trở lên căn phòng của anh ta, ngồi vào keyboard và đạo cho tôi nghe thử những nốt nhạc đầu tiên của

bài mà sau này có tên là *Last Christmas*. Đúng là khi ấy anh ta đã tìm được vàng, tìm được điều tuyệt vời”.

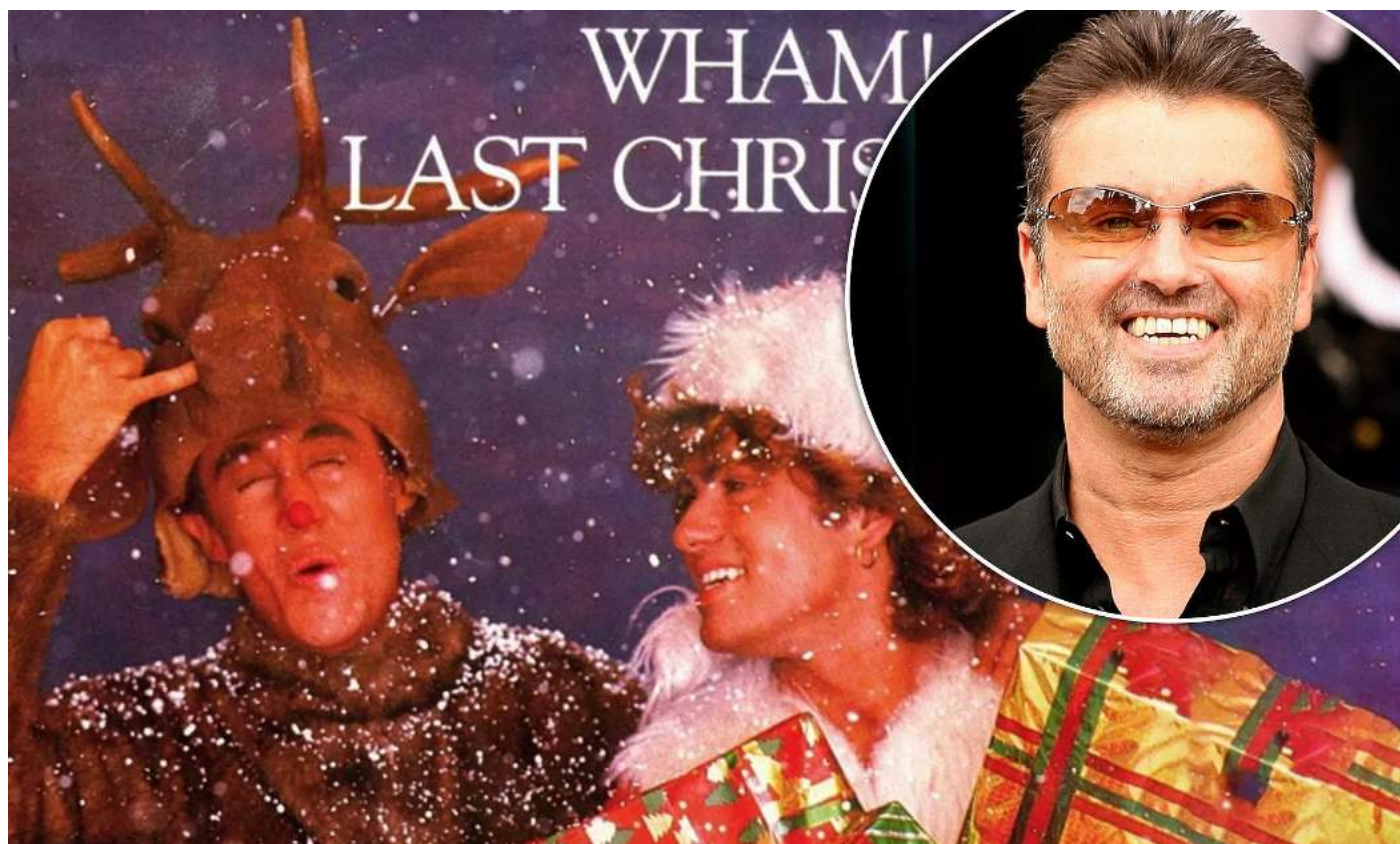
Bản nhạc nhanh chóng được hoàn tất, phát hành đĩa đơn cùng với bài *Everything she wants*, với cam kết số tiền thu được từ đĩa sẽ tặng cho tổ chức cứu người dân Ethiopia khỏi nạn đói. Nếu không vì cùng thời điểm Tháng Mười Hai năm ấy có bài *Do they know it's Christmas* – mà George cũng có tham gia hát với nhiều ca sĩ Anh – thì *Last Christmas* đã vọt lên hạng nhất tại Anh.

Mãi đến cuối năm 2020, đầu năm 2021, nó mới lên đỉnh Official Chart của Anh. Đến ngày Giáng sinh 25 Tháng Mười Hai 2016 khi tin George Michael qua đời ở tuổi 52 vì bệnh tim và gan thì *Last Christmas* xuất hiện trên Hot 100 ở Mỹ. Đến nay, nó vẫn là ca khúc Giáng sinh bán chạy nhất tại Anh

và từng được trình bày lại bởi nhiều nghệ sĩ tài danh như Ashley Tisdale, Coldplay, Kim Wilde, Jimmy Eat World, Kylie Minogue, Carly Rae Jepsen và Taylor Swift.

Từ việc George Michael Estate và Warner Chappell Music tái ký quyền sử dụng các ca khúc của George Michael, có thể tin rằng làng Saas-Fee sẽ lại thu hút nhiều du khách hơn đến tham quan những nơi mà George Michael từng thu hình cho video clip *Last Christmas* hồi năm 1984. Nhân dịp như vậy, du khách cũng sẽ thăm những địa chỉ từng được văn hào Pháp André Gide viết trong phần hai tiểu thuyết *Les Faux-Monnayeurs* (Những kẻ làm bạc giả) và quan sát các đường vòng trượt tuyết mà tài tử George Lazenby đã lướt qua trong phim điệp báo James Bond 007 *On Her Majesty's Secret Service* hồi năm 1969. ■

Gần bốn thập niên sau ngày phát hành, *Last Christmas* của Wham! lại leo cao trở lại trên bảng xếp hàng những đĩa nhạc bán chạy nhất.
(ẢNH: DAILYMAIL)

Driving home
for
Christmas

VỀ NHÀ ĐÓN GIÁNG SINH”

TRONG KHO TÀNG NHẠC POP VỀ CHỦ ĐỀ GIÁNG SINH KHÔNG THIẾU NHỮNG BÀI CÓ TỰA NHẮC ĐẾN VIỆC TRỞ VỀ NHÀ VỚI BỐ MẸ, VỢ CON ĐỂ CÙNG NHAU VUI MỪNG ĐÓN CHÚA GIÁNG TRẦN, NHƯNG THEO THỂ LOẠI ROCK NHẸ PHA BLUES RỂO RÁT THÌ CHẮC CHỈ CÓ MỖI DRIVING HOME FOR CHRISTMAS CỦA CHRIS REA LÀ ĐÁNG NHỚ NHẤT...

 P. NGUYỄN DŨNG

TÀI DỰNG SỰ KIỆN NĂM XƯA

Sau hơn bốn thập niên phát hành và chinh phục trái tim của hàng chục triệu người thích nhạc blues rock khắp thế giới, bài *Driving home for Christmas* mới lần đầu có video nhạc chính thức vào năm 2021. Mà nội dung clip ấy lại dựa hoàn toàn vào chuyện có thật xảy ra với chính tác giả - nhạc sĩ Chris Rea, nhờ có sự hợp tác của Anomaly London, Riff Raff và Ed Morris với bối cảnh đường xa và có rất nhiều những chiếc xe Mini Cooper đủ màu.

Chắc chắn số thính giả mà mấy năm gần đây cộng chung nghe đến 310 triệu streams bài *Driving home for Christmas* rất thích thú với clip ca nhạc này. Đây thực là một món quà Giáng sinh đáng yêu, vì từ lâu rồi, *Driving Home for Christmas* đã được xem như là một ca khúc Giáng sinh thuộc hàng classic!

Đêm Giáng sinh năm 1978, Chris Rea có mặt tại London, lòng nặng trĩu vì tin buồn cứ tiếp theo nhau ập đến trong mấy ngày trước (sắp mãn hạn hợp đồng với hãng đĩa mà không có dấu hiệu được mời tái ký; ông bầu đại diện cũng chia tay anh...). Ông bị kẹt cứng khi rất cần về nhà ở Middlesbrough. Đứng co ro phía trước Abbey Road Studio nổi tiếng thế giới từ thời The Beatles, hãng đĩa không chịu trả tiền vé xe lửa cho mình, Chris Rea nghĩ ông có nguy cơ chết công tại London đúng đêm Chúa sinh ra đời!

May sao có “cứu tinh” là vợ ông, Joan Lesley Allport. Nàng lái chiếc classic Mini màu đen cũ rích vượt chặng đường dài 250 dặm trong làn tuyết rơi để đón chồng. Ngồi trong xe có sưởi ấm, vợ trẻ hiện lành bên cạnh và xa xa là ngôi nhà thân yêu, đưa mắt nhìn quanh, ông thấy nhiều người lái xe khác, dáng vẻ cũng thiếu nào, nôn nóng như mình. Và cảm hứng dâng trào, Chris sáng tác lời ngay trong xe.

Chris Rea, 1970
(ẢNH: MICHAEL OCHS ARCHIVES/
GETTY IMAGES)

Không ngờ ông có thêm một ca khúc để đời mà vào mỗi dịp Giáng sinh lại được hàng triệu người ngân nga theo khi đang lái xe về nhà. Thời ấy, Chris không hề có ý định tìm kiếm một ca khúc hit nên bài này không được phát hành ở dạng đĩa đơn và vì thế cũng chẳng có nhu cầu thực hiện video clip kèm theo.

TỎA SÁNG TRONG ĐÊM GIÁNG SINH

Hai vợ chồng về đến nhà, trong túi cộng lại chỉ còn vài trăm bảng Anh, xem như gia đình sẽ phải trải qua một Giáng sinh buồn, lễ tết năm mới thê lương. Nhưng Chúa Hải Đồng nào có quên ai trong cảnh ngặt nghèo. Trong thùng thư là bức điện của hãng TRS báo tin vui: Bài (*Fool*) *Do you think it's over* rất thành công ở bên kia bờ Đại Tây Dương với số đĩa bán tốt. Kèm theo đó là tờ ngân phiếu 15,000 bảng Anh!

Việc tay guitar blues tài hoa này không phát hành *Driving Home for Christmas* ở đĩa single cũng dễ hiểu. Ông nào có sáng tác và chơi nhạc để được trở thành ngôi sao với hàng chục hoặc hàng trăm triệu người ủng hộ đâu. Mãi sau này, khi đã là bố của hai con gái, ông mới thổ lộ: “Tôi có thể dắt các con của tôi đi xem Madonna biểu diễn, cảm thấy vui nhưng tôi không nghĩ mình và cô ấy cùng nghề với nhau.

Người hâm mộ thích chất giọng trầm ấm và nghiêm nghị, đậm chất trưởng thành của ông; quý những giai điệu mượt mà được ông tạo ra với cây guitar điện trong tay và mền những ca từ đơn giản nhưng gợi hình. Chúng đã đi sâu vào trí nhớ người yêu nhạc suốt những năm 1980 và 1990. Từ 1978 đến 2005, nhạc của ông hiện diện 362 tuần trên danh sách album bán chạy tại Anh và 120 tuần trên danh sách đĩa đơn.

(ẢNH: UNSPLASH)

Tôi chỉ là một nhà soạn nhạc và chơi nhạc chứ không phải là một ngôi sao rock”.

Mãi đến nay tên tuổi Chris Rea cũng chỉ hiện hữu trong trí nhớ của những ai thực sự yêu nhạc blues và jazz và tìm hiểu về lịch sử ca khúc, nghệ sĩ trình bày. Đại chúng không để ý dù cho ông là ngôi sao đáng nể phục trong mắt của những siêu sao pop rock cùng thế hệ, chẳng như Elton John, Eric Clapton, Van Morrison...

BLUES ROCK

Không chỉ đàn guitar cừ khôi, Christopher Anton Rea (bố là người Ý, mẹ người Ireland) biết sử dụng piano, keyboards, accordion, đàn organ Hammond, mandolin, harmonica. Ngoài ra ông cũng có mấy lần đóng phim (Basic Instinct là được biết đến nhiều nhất vì đóng cùng Sharon Stone và Michael Douglas). Chris Rea cũng từng tham gia biểu diễn ở liên hoan quốc tế nhạc. ■

CHÀNG TRAI SINH RA

ĐỂ HÁT NHẠC” GIÁNG SINH

Michael Buble biểu diễn một chương trình Giáng sinh tại Rockefeller Center, New York City (ẢNH: NOAM GALAI/GETTY IMAGES)

THỜI XƯA, ÔNG BÀ, CHA MẸ CHÚNG TA NGHE NHẠC GIÁNG SINH QUA GIỌNG CA CỦA NHỮNG DANH CA NHƯ NAT KING COLE, FRANK SINATRA, DEAN MARTIN, BRENDA LEE, CONNIE FRANCIS... SAU ĐÓ, TỪ THẬP NIÊN 70-80 THÌ ĐẾN LƯỢT NHỮNG BARBRA STREISAND, CÉLINE DION, WHITNEY HOUSTON VÀ MARIAH CAREY. CÒN BÂY GIỜ, AI HÁT NHẠC GIÁNG SINH HÚT NHẤT?

 P. NGUYỄN DŨNG

Gười nghệ sĩ công nghiệp ghi âm Mỹ gọi Mariah Carey là “Queen of Christmas” vì cô là chủ nhân một album nhạc Giáng sinh bán rất chạy. Đó là Merry Christmas phát hành lần đầu hồi gần cuối Tháng Mười 1994 và sau nhiều lần tái bản thì tính đến năm 2022 đã tiêu thụ được trên 15 triệu bản ở Mỹ và khắp thế giới. Nhờ vậy Mariah Carey vẫn giữ nguyên kỷ lục Nữ nghệ sĩ có album nhạc Giáng sinh bán chạy nhất lịch sử.

Vậy ai là “King of Christmas”? Thua đó là Michael Bublé vì anh là chủ nhân album Christmas phát hành cũng gần cuối Tháng Mười năm 2011 và sau nhiều lần tái

Michael Bublé trong một buổi biểu diễn tại Qudos Bank Arena, Sydney (ẢNH: DON ARNOLD/WIREIMAGE)

bản đến năm 2022 thì đã bán được trên 16 triệu bản khắp thế giới. Chưa tính đến số bốn tỷ lượt stream qua các mạng điện tử. Có nghĩa Michael Bublé đang giữ kỷ lục chủ nhân của Album nhạc Giáng sinh bán chạy nhất Thế kỷ 21. Christmas còn là Album nhạc Giáng sinh đầu tiên giành được giải Juno 2012 Album của Năm.

Cả Mariah Carey lẫn Michael Bublé nào có phải nhọc nhằn tìm nàng thơ để có cảm hứng sáng tác đâu. Những gì họ hát mừng sự kiện Chúa Giáng sinh đều là những bài ca nổi tiếng và có sẵn từ lâu lắm rồi, chẳng hạn như bài *Silent Night*, bài *Jingle Bells*, bài *Santa Claus is coming to town*, bài *I'll be home for Christmas...*

Kỷ niệm đúng một thập niên phát hành Christmas, dịp Noel 2021, Michael Bublé có ấn bản Christmas Super

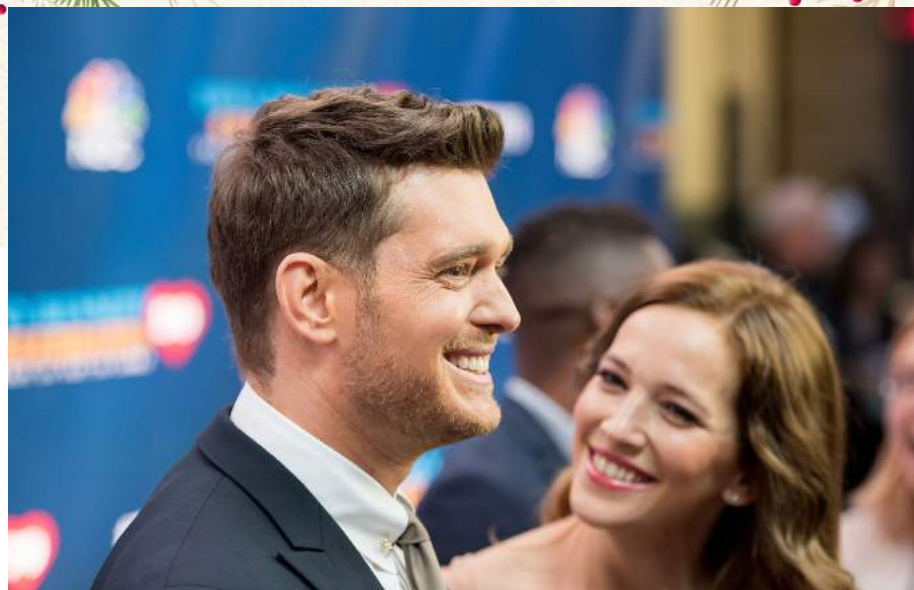
THIS IS Michael Bublé

Deluxe Edition Box Set phát hành ngày 11 Tháng Mười Một 2021 mà ngoài đĩa chính thì có thêm một CD mới ghi âm thêm bảy ca khúc. Đáng chú ý là ấn bản đặc biệt này còn có một sáng tác mới tinh của chính nhạc sĩ Michael Bublé, *The Christmas Sweater* và một ghi âm mới của một tuyệt tác năm xưa là *Let it Snow!*

Từ khi album Christmas được tung ra năm 2011 thì năm nào cũng vậy, cứ đến mùa Giáng sinh là nó lại tái xuất hiện trên bảng xếp hạng 10 album bán chạy nhất trong tuần. Riêng tại Mỹ, tính đến nay là hơn năm triệu bản. Cứ gần đến Giáng sinh là ai ai cũng ngân nga theo anh bài *It's beginning to look a lot like Christmas*. Và cũng từ khi ấy mà các gia đình Mỹ đã có thêm một thói quen là háo hức theo dõi chương trình truyền hình ca nhạc Giáng sinh của anh.

Và cũng để kỷ niệm 10 năm thành công tuyệt vời của album Christmas (từng được đề cử giải Grammy), show truyền hình Michael Bublé's Christmas in the City, rất cuốn hút, đã phát ngày 6 Tháng Mười Hai 2021. Tham gia với anh trong một tiếng đồng hồ ca nhạc vui nhộn này là những khách mời nổi tiếng Jimmy Fallon, Leon Bridges, Camilla Cabelo, Kermit the Frog và siêu đặc biệt là nữ nghệ sĩ Hannah Waddingham! “Phía ngoài kia còn có nhiều người tài hoa hơn tôi,” Michael nói. “Và trong số đó có Hannah mà tôi đã mến và nể phục từ lần

đầu quen biết, khi Hannah diễn trong Spamalot tại London. Và khi Hannah đoạt giải Emmy với Ted Lasso, tôi đã vui mừng cho cô ấy đến độ khóc như đứa trẻ, vì tôi tưởng tượng mình cũng được giải danh giá ấy!”.

Theo giới phê bình, lần đầu tiên trên màn ảnh nhỏ, trong chính show mang tên mình mà Michael Bublé đã phải nhường hào quang cho bạn diễn đến từ nước Anh. Hannah hát Christmas, Baby please come home quá xuất sắc! Năm nay 48 tuổi, vừa là ca sĩ vừa là diễn viên sân khấu West End (nổi như Broadway ở New York) và diễn viên truyền hình (vai nữ tu Septa Unella trong series phim ăn khách Game of Thrones) và mới đây vọt lên hàng sao lừng danh thế giới khi vai diễn của cô trong Ted Lasso (hàng Apple TV+ thực hiện) được vinh danh với giải Emmy. Ngày càng sáng chói, Hannah là bạn diễn của các đàn chị Mỹ Bette Midler và Sarah Jessica Parker trong

Michael Bublé và vợ Luisana Lopilato
(ẢNH: ROY ROCHLIN/
FILMMAGIC)

Hocus Pocus 2 và Ted Lasso Season 3.

MÊ JAZZ VÀ NHẠC GIÁNG SINH TỪ NHỎ

Việc Michael Bublé trở thành một nam danh ca chuyên nhạc jazz mà hát nhạc Giáng sinh cực kỳ hay có thể là câu chuyện của một “ước mơ thành thật”. Chào đời ngày 9 Tháng Chín 1975 tại Burnaby, British Columbia, Michael Bublé là người Canada gốc Croatia và Ý, có song tịch Pháp và Ý. Do gia đình là tín hữu Công giáo La Mã nên anh lớn lên trong bầu không khí sùng mộ Thiên Chúa. Năm 2009, trong lần nói chuyện trên màn ảnh nhỏ với nữ nghệ sĩ Mỹ da màu Oprah Winfrey, Michael kể rằng anh đã thầm mơ trở thành

ca sĩ nổi tiếng từ khi còn là một nhóc tí hai tuổi! “Khi ở tuổi dậy thì, tôi đi ngủ, bạn giường của tôi luôn là cuốn Kinh Thánh và trong lời cầu nguyện của tôi luôn có xin được làm ca sĩ”.

Michael không thể trở thành ca sĩ nếu như trong nhà anh không có sẵn đàn máy và chõng đĩa nhạc jazz của ông ngoại anh. “Lúc năm tuổi, tôi đã biết mình thích nghe jazz khi mà bố mẹ tôi chọn đĩa White Christmas của Bing Crosby cho anh chị em chúng tôi thưởng thức”.

Gia đình Bublé chỉ biết anh thực sự mê hát khi lần nọ đang ngồi chung xe đi nghỉ Giáng sinh thì Michael nổi hứng cất cao giọng hát “May your days be merry

and bright” thật hay của bài White Christmas. Năm ấy Michael Bublé 13 tuổi. Ba năm sau đó, nhờ ông ngoại gốc Ý Demtrio Santaga, một thợ ống nước tại Preganziol, Treviso, có thỏa thuận sửa ống nước cho nhà trường; đổi lại, ông đề nghị cho thằng cháu ông vào khóa học nhạc.

Anh có tài hát hay, sáng tác ca khúc tốt và sản xuất đĩa nhạc cũng rất giỏi. Năm 2005 anh bắt đầu thành danh với album It’s time; năm 2007 khẳng định vị thế crooner jazz thời hiện đại với album Call me irresponsible; và đến năm 2009 thì lập thành tích đáng nể: Chỉ sau ba ngày phát hành, album Crazy love đã chễm chệ trên đỉnh cao Billboard 200 Album tại Mỹ và cứ thế ở vị trí ấy trong hai

tuần! Christmas là album ghi âm studio thứ bảy của anh. Cuối tuần thứ nhất của Tháng Mười Hai 2011, nó giành vị trí số một Billboard 200 Album tại Mỹ và yên vị suốt năm tuần!

Michael Bublé cho biết, như những năm trước, đêm chờ đón Chúa Giáng sinh tới đây, anh với vợ và ba con nhỏ (Noah; Elias; và Vida Amber) sẽ hát không dưới “7,000 lần bài ca khúc vui tươi Feliz Navidad, thật đó, không đùa đâu!”. Tại sao anh thích bài hát tiếng Tây Ban Nha này? Vì vợ anh, Luisana Lupilato, là diễn viên điện ảnh người Argentina. Họ nên vợ chồng của nhau từ năm 2011. Tuyệt tác Haven’t met you yet mà anh sáng tác là khi anh mới gặp và yêu nàng Luisana ấy... ■

NỬA THẾ KỶ

Feliz Navidad

 P. NGUYỄN DŨNG

HƠN 50 NĂM QUA, VÀO ĐÚNG ĐÊM VỌNG GIÁNG SINH, KHẮP NƠI LUÔN VANG VỌNG MỘT CA KHÚC RẠNG NGỒI QNĂM MỖI SẼ BÌNH AN, TỐT ĐẸP. VÀ ĐÓ LẠI LÀ SÁNG TÁC CỦA MỘT NGƯỜI KHÔNG ĐƯỢC SÁNG MẮT TỪ NHỎ VÀ KHÔNG BAO GIỜ TRÔNG THẤY CẢNH TƯỢNG TƯƠI ĐẸP CỦA LỄ GIÁNG SINH.

Nếu bạn thích nghe nhạc Giáng sinh theo đúng từng thời điểm thì thử tự bấm máy chọn bài chắc sẽ như thế này:

1. IT'S BEGINNING TO LOOK A LOT LIKE CHRISTMAS;
2. LAST CHRISTMAS;
3. DRIVING HOME FOR CHRISTMAS;
4. RUN RUDOLPH RUN;
5. WINTER WONDERLAND;
6. SANTA CLAUS IS COMING TO TOWN;
7. JINGLE BELL ROCK;
8. DANCING AROUND THE CHRISTMAS TREE;
9. LITTLE DRUMMER BOY;
10. SILENT NIGHT;
11. MARY'S BOY CHILD;
12. WE WISH YOU A MERRY CHRISTMAS;
13. PLEASE COME HOME FOR CHRISTMAS;
14. A MERRY LITTLE CHRISTMAS

Và kết thúc bằng niềm hân hoan vô vàn với bài... **FELIZ NAVIDAD!**

Theo tiếng Tây Ban Nha, Feliz Navidad có nghĩa như Merry Christmas (tiếng Anh); Joyeux Noel (tiếng Pháp); Buon Natale (tiếng Ý) và Mừng Giáng sinh trong tiếng Việt. Năm 1970, có một nghệ sĩ 25 tuổi, có tài sáng tác và đàn ca rất hay tên là José Feliciano chuẩn bị phát hành album nhạc Giáng sinh.

Đĩa nhạc có bao bì tuyệt đẹp, trông như một gói quà giấy màu vàng đồng thắt nơ xanh lá cây và đỏ, đúng màu truyền thống Noel rất quen thuộc với nhân quan người Âu Mỹ. Đĩa nhạc mang chính tên của chàng nghệ sĩ tác giả José Feliciano. Mọi việc sáng tác, thiết kế, ghi âm đã gần hoàn tất thì nhà sản xuất Rick Jarrard nêu ý kiến rằng José nên có một ca khúc Giáng sinh mới hoàn toàn, hát tiếng Tây Ban Nha để thêm lực hút cho album.

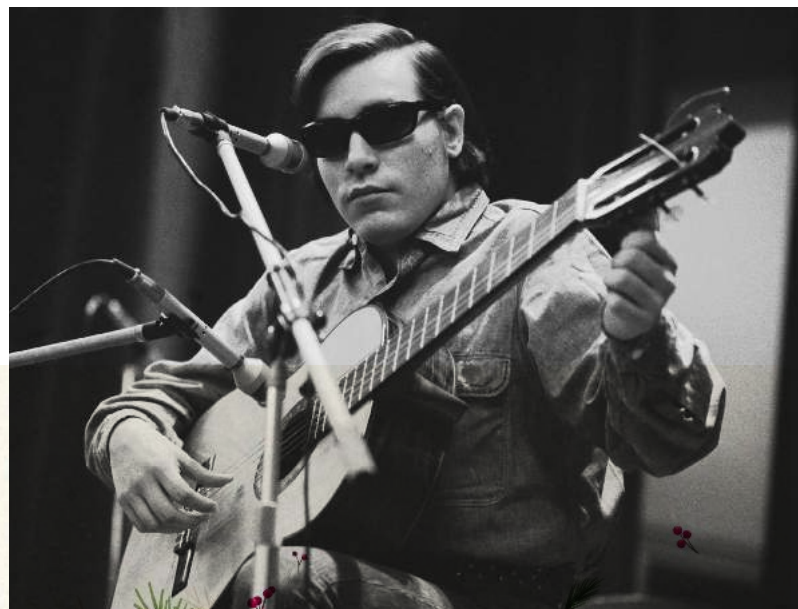
Suy nghĩ mãi không ra ý, một buổi chiều gần đến thời hạn phải kết thúc dự án,

José cảm thấy nhớ thời mình còn là chú nhóc con nhà nghèo sống ở Puerto Rico rồi lại là những ngày nghèo túng khác ở New York. Nhớ âm thanh cuộc sống là chính, vì anh nào có thấy chi đâu.

José Monserrate Feliciano Garcia chào đời ngày 10 Tháng Chín 1945 tại Lares, Puerto Rico, con trai thứ tư trong gia đình có đến 10 người con trai. José sinh ra đã bị mù. Bù lại, thính giác của anh phát triển hơn mức bình thường nên khi ba tuổi đã biết gõ nhịp trên lon thiếc khi nghe chú của mình khảy đàn cuatro (đàn giây, nhỏ hơn guitar bình thường).

Theo bố mẹ và các anh, em trai qua Mỹ định cư khi năm tuổi, chú nhóc José không cảm thấy lạc lõng nhiều lắm nhờ gia đình có thuê căn hộ trong khu Spanish Harlem ở New York City. Tự mày mò tập chơi accordion khi lên bảy, có cây guitar đầu đời khi lên chín, mỗi ngày tập chơi 14 tiếng và để rồi cũng năm chín tuổi ấy đã lần đầu xuất hiện trước công chúng, trong nhà hát Teatro Puerto Rico, khu phố Bronx.

**JOSÉ FELICIANO BIỂU DIỄN TẠI
ROYAL ALBERT HALL, LONDON, NGÀY
5 THÁNG BA 1973**
(ẢNH: EVENING STANDARD/HULTON
ARCHIVE/GETTY IMAGES)

Đó là những năm 1950 khi mà nhạc rock đang trỗi dậy nhưng jazz vẫn còn ảnh hưởng sâu đậm trong cuộc sống người dân Mỹ. José thích nghe cả Ray Charles lẫn Sam Cooke. Nhưng ở nhà trường thì anh học guitar classic. Năm 17 tuổi, José nghỉ học, đi làm để phụ bố mẹ nuôi các em.

José Feliciano (trái) trong chương trình Jose Carreras Gala, Europapark, Đức, Tháng Mười Hai 2013 (ẢNH: PATRICK SEEGER/PICTURE ALLIANCE/GETTY IMAGES)

Đàn hát bằng tiếng Anh và tiếng Tây Ban Nha ở ven đường lần trong các quán rượu ở khu Greenwich Village rồi chìa cái nón ra để ai muốn cho bao nhiêu thì cho. Vậy mà từng bước, anh trở thành nghệ sĩ có danh thơm biểu diễn các loại nhạc Latin, jazz, pop, rock. Và rồi José đã có những lúc đồng sáng tác và biểu diễn cùng những siêu sao như Johnny Cash, Jimi Hendrix, Diana Ross, Quincy Jones...

Và cảm hứng đã đến, ca khúc Feliz Navidad ra đời, trở thành một trong những “bài tử” nổi tiếng nhất của José Feliciano cùng với những bài do anh cover của các nghệ sĩ/ban nhạc khác (điển hình thành công nhất là Light my fire của nhóm The Doors và California Dreamin’;

Che Sera...). Lời ca ngắn gọn bằng hai thứ tiếng Anh và Tây Ban Nha, dễ hiểu, gọi lên những hình ảnh vui tươi, lạc quan trong bối cảnh Giáng sinh và năm mới, bám vào lòng người nghe và cứ ở lại trong đó mỗi khi mùa Giáng sinh về.

Từ đầu thập niên 1970 đến nay, Feliz Navidad đã được ghi âm bởi vô số nam nữ nghệ sĩ tài hoa, riêng bài do chính José Feliciano trình bày thì được yêu thích và yêu cầu streaming, download nhiều nhất. ASCAP công nhận Feliz Navidad là một trong 25 ca khúc Giáng sinh được nghe nhiều nhất mọi thời trên thế giới. Năm 2020, kỷ niệm 50 năm bài này ra đời, người ta tổng kết rằng nó đã được trình bày ở gần 90 nước, từ Argentina, Ấn Độ, Canada, Israel, Na Uy, Nam Phi, New Zealand đến Nhật... Và nó cũng được khắc ghi vào Grammy Hall of Fame.

Tháng Mười Một 2021, José Feliciano tung album Behind This Guitar để kỷ niệm 50 năm phát hành Feliz Navidad, rồi tiếp

thêm album Behind this guitar deluxe với bản ghi âm Feliz Navidad đặc biệt, quy tụ tiếng đàn tiếng hát của 30 nghệ sĩ đến từ khắp thế giới, từ Lin-Manuel Miranda đến anh em nhà Jonas Brothers. Ngoài ra ông còn hát tuyệt tác Eagle when she flies với nữ hoàng nhạc country Dolly Parton!

*Feliz Navidad, Feliz Navidad. Feliz Navidad, prospero ano y felicidad
I want to wish you a Merry Christmas,
I want to wish you a Merry Christmas
I want to wish you a Merry Christmas
from the bottom of my heart. ■*

